

Preds. Wilson priznava narodne aspiracije Jugoslovanov.

VAŽEN ODGOVOR PREDSEDNIKA WILSONA AVSTRO-OGRSKI.

Washington, D. C. 19. oktobra. Predsednik Wilson je včeraj odposlal s posredovanjem švedskega poslanika važen odgovor na zadnjo avstrijsko-mirovno noto, katerega že težko pričakujejo na Dunaju. Predsednik je s svojim kratkim in jedrnatim odgovorom takorekoče zavrgel prošnjo Avstro-Ogrske za mir. Omenil je med drugim, da bi avtonomija, katero obljubuje dunajska vlada raznim narodom ne prinesla zaželjenega miru. Z drugimi besedami je namignil predsednik Wilson Avstriji, da je čakala predolgo v upanju glede delitve zmage z Nemčijo. Odkar je predsednik označil v kongresu letos meseca januarja znanih 14 mirovni pogojev, so se med tem časom politične razmere v Avstriji zelo izpremenile. Sedaj ne kaže Avstro-Ogrski drugega, kot da se sama pobota in poravnava naravnost s svojimi narodi glede dosege premirja, nakar bodo šle Združene države in zavezniki o tej zadevi dalje govorili.

Kakor iz doli označenega predsednikovega odgovora razvidno, želi vlada Združenih držav, da naj podeli Avstriji svojim narodom pred vsem svobodo in neodvisnost, kar je prva in najpoglavnejša zahteva.

Značilen odgovor predsednika Wilsona na zadnjo avstro-ogrsko mirovno noto se glasi sledeče:

“Washington, državni departament, 18. okt. 1918. Poslaniku Švedske: Gospod! Potrjujem sprejem Vaše note z dne 7. t. m., vsebuječe komunikacijo cesarske in kraljeve avstro-ogrske vlade na naslov predsednika. Bodite tako dobri in dostavite s posredovanjem Vaše vlade po navodilu predsednika sledeči odgovor c. kr. avstro-ogrski vladi:

Predsednik smatra za svojo dolžnost odgovoriti avstro-ogrski vladi, da se ne more ozirati na njeno sugestijo (za premirje), kajti v času od njegovega govora v kongresni zbornici dne 8. januarja t. l. so se izvršili gotovi dogodki največje važnosti, ki so na potreben način izpremenili pozornost in odgovornost vlade Združenih držav. Med štirinajstimi mirovnimi točkami, ki jih je takrat podal predsednik, je tudi sledeča točka: “Narodi v Avstro-Ogrski, katerih mesto med narodi mora biti po naši želji varovano in zagotovljeno, morajo dobiti najsvobodnejšo priložnost avtonomnega razvoja.”

V času odkar je bila zapisana in izgovorjena ta točka v kongresni zbornici Združenih držav, je vlada Združenih držav pripoznala vojno stanje med Čehoslovaki in nemškimi ter avstro-ogrskim cesarstvom; dalje je vlada pripoznala Čehoslovaki narodni svet kot de facto bojujočo se vladu, ki ima pravilno oblast voditi vojaške in politične zadeve Čehoslovakov.

Vlada Združenih držav je dalje pripoznala v najširšem pomenu pravičnost narodnih aspiracij Jugoslovanov za njihovo svobodo.

Predsednik torej ne mara več sprejeti te “avtonomije” teh narodov za podlago miru, pač pa zahteva, da so oni (narodi) in ne

on — sodniki, kaj hočejo imeti od Avstro-Ogrske z ozirom na svoje aspiracije in naziranje svojih pravic ter usode kot člani rodni države.

Sprejmite, gospod, ponovno zagotovilo mojega visokega spoštovanja. (Podpis.)

ROBERT LANSING.

Predsednik premenil važno točko. Iz tega odgovora je razvidno, da je predsednik Wilson popolnoma premenil 10. točko glede mirovni pogojev veljavno osebno to za Avstro-Ogrsko. Ta točka se je glasila poprej sledeče: “Ljudstvo Avstro-Ogrske mora imeti med narodi svoje varno in zagotovljeno mesto. Avstrijskim narodom naj se ugotovi najboljša svobodna priložnost za njih avtonomni razvoj.” Ta točka je sedaj temeljito predrugačena in doioča, da naj bodo avstrijski narodi sami svoji sodniki, kaj hočejo od Avstro-Ogrske, z ozirom na svoje aspiracije in narodne pravice.

Za razkosanje Avstro-Ogrske.

Predsednik Wilson omenja v tem svojem odgovoru, da je vlada Združenih držav oficijelno priznala Čeho-Slovake, kot de facto bojujočo se vladu, ki je sedaj zaveznička Združenih držav. Zato povdarja predsednik Wilson, da priznava pravice in narodne aspiracije Jugoslovanov. Glede poljskega vprašanja ni predsednik ničesar omenil, ker je to vprašanje že itak zapopadeno v njegovih 14 mirovni točkah, katere je vlada Združenih držav nedavno naznanila Avstro-Ogrski in ki določajo ustanovitev svobodne in neodvisne Poljske.

Z gornjim odgovorom je dal predsednik Wilson Avstro-Ogrski naravnost razumeti da naj se razkosa in — razpade. V to jo je obsodila Amerika in njeni zavezniki.

Kakor kažejo sedanje razmere, je usoda Avstro-Ogrske zapечатena. Amerika je odobrila neodvisno Čehoslovako republiko; dalje odobrava neodvisno državo Jugoslovanov in neodvisno Poljsko. Tako se bo od Avstrije gotovo tudi ocepil del južne Tirolske in se priklonil k Italiji. Ogrska se je že izrekla, da noče biti več v zvezi z Avstrijo, torej ne preostane od Avstrije drugega, kakor mala peščica Nemcev, ki se bodo morda pridružili v svoji federativni državi Nemčiji.

Kdor je prečital nad vse umesten odgovor predsednika Wilsona na zadnjo Avstrijsko mirovno noto, bode uvidel, da bo ta odgovor še bolj razburil nemirne duhove v Avstriji. Ker bodo ta odgovor zavezniški letalci gotovo v kratkem metali avstrijskemu vojaštvu na italijanski in balkanski fronti, tako tudi civilnemu prebivalstvu Avstrije, je gotova stvar, da bode to predsednikovo pismo povzročilo revolucijo in punt v avstrijski armadi in med avstrijskim prebivalstvom.

Cesarju Karolu se majo prestol. Cesar Karol je pred nekaj dnevi v svojem manifestu obljuboval vsem svojim narodom — avtonomijo. — Seveda kakor običajno samo na papirju. Ravno v istem času so se Čeho-Slovaki ocepili od dunajskega prestola s tem, da

PREDSEDNIK ZDRUŽENIH DRŽAV — ZAŠČITNIK ZATIRANIH NARODOV.

so proglasili svojo samostojno republiko. Kot dodatek k temu je dobil pa avstrijski vladar ostro noto Amerike z naznanilom, da se Amerika noče z Avstrijo več pogajati glede miru, ker je prepozno. Istotako je tudi prepozno za njeno zavezništvo Nemčiji. — Čeravno je Avstrija naprosila Ameriko, da naj skuša kaj ukreniti glede premirja; predsednik Wilson ni v svojem zadnjem odgovoru ni besedice o premirju omenil. To znači torej prve korake da se bo moral avstrijski cesar odpovedati svojemu prestolu, ker ne bo preostalo nič več podložnikov in kronovin-katerim bi vladal. Cesar brez držav in podanikov je pa ničla.

Veliko veselje v Washingtonu glede Wilsonovega odgovora Avstriji.

Washington, D. C. 19. oktobra. — Med demokratskimi in republikanskimi poslanci v Washingtonu je naredil zadnji predsednikov odgovor Avstro-Ogrski velik vtis. Ta odgovor odobravajo vse stranke. Vsakdo zatrjuje, da je povedal predsednik Wilson centralni zavezniški pravni in glavni pogoje, pod katerimi je premirje mogoče.

Senator Hitchcock, načelnik senatskega odseka za tuje zadeve pravi: “Predsednikov odgovor je bil na svojem mestu, ker se strinja z našimi idejami, da naj narodi v Avstriji upajo na svojo neodvisnost. Predsednik Wilson je lepo povedal Avstriji, da se Avstrija dandanes ne more več ozirati na njegove mirovne pogodbe, obelodanjene pred 9 meseci, kajti med tem časom so prevzele Združene države odgovornost napram Čeho-Slovakom in Jugoslovanom, da se naj v prvi vrsti tem narodom ugotovi mir ter pravice.

Zahvalne brzojavke predsedniku Wilsonu.

Dne 21. t. m. je poslal glavni tajnik K. S. K. J. v Washington, D. C. y imenu K. S. K. J. predsedniku Wilsonu sledečo zahvalno brzojavko v angleškem jeziku:

“Njega Ekselenci Woodrow Wilson-u, predsedniku Združenih držav, Washington, D. C. Kranjsko-Slovenska Katoliška Jednota v Združenih državah ameriških, ki šteje nad sedemnajst tisoč članov Vam pošilja prisrčno zahvalo za Vaš odgovor v zadevi mirovni ponudb Avstro-Ogrski. V tem odgovoru vidimo zoro svobode za Jugoslovane, ki so bili toliko časa zatirani od Habsburžanov.

Sprejmite torej g. predsednik zagotovilo naše skupne podpore v Vašem plemenitem boju za svetovno demokracijo. Za K. S. K. J. Josip Zalar, gl. tajnik.

Istčasno je poslalo tudi uredništvo “Glasila K. S. K. Jednote” predsedniku Wilsonu sledečo vdanostno brzojavko:

Njega Ekselenci Woodrow Wilsonu, predsedniku Združenih držav, Washington, D. C.

Vaš, nad vse pomenljivi odgovor katerega ste poslali na našo mirovno noto Avstro-Ogrski, je prešinil tudi nas, ameriške Slovence z nepopisnim veseljem.

Ameriški Slovenci so Vam iz srea hvaležni, ker priznavate pravico narodnih aspiracij Jugoslovanov za osvobojenje izpod stoletnega jarma habsburške dinastije. Upamo, da bodo naši zatirani bratje onstran oceana dosegli svobodo in neodvisnost edinole z Vašo pomočjo in vsled Vašega prizadevanja.

Velikemu zaščitniku zatiranih narodov izraža torej podpisano uredništvo v imenu 13,000 svojih naročnikov globoko vdanost in zagotavlja vso podporo v svrhu popolne zmage nad militarizmom.

“Glasilo K. S. K. Jednote” Ivan Zupan, urednik.

Pozor krajevna društva KSKJ!

Ker se je predsednik Wilson v svojem odgovoru Avstro-Ogrski jasno izrazil, da se v polnem obsegu in smislu strinja z narodnimi težnjami ter aspiracijami Jugoslovanov v Avstriji, veže torej vse ameriške Slovence sveta dolžnost, da se našemu velikemu predsedniku Wilsonu zahvalimo za to njegovo pozornost in ta njegov nastop. S tem je vlada Združenih držav indirektno priznala Jugoslovane in se je izrazila, da se strinja z njihovimi narodnimi aspiracijami. Kakor znano, zahtevajo v Avstro-Ogrski živeči Slovenci, Hrvati in Srbi popolno ocepitev od Avstrije ter ustanovitve samostojne in neodvisne jugoslovanske države, najbrže republike?

V znak hvalečnosti do vlade Združenih držav, predvsem pa do predsednika pošiljajte ameriški Slovenci iz raznih naselbin predsedniku Wilsonu zahvalne brzojavke in pisma. Predvsem pa apeliramo na odbornike krajevnih društev K. S. K. J., da sledijo v tem pogledu glavnemu tajniku K. S. K. J. in da naj odpošljejo slične brzojavke predsedniku Wilsonu v Washington.

VESTI IZ AVSTRIJE.

Ustanovitev čehoslovake republike. — Burianov odstop. — Cesarjeva proklamacija.

Kodanj, Dansko, 18. oktobra. — V Pragi, glavnem mestu Česke je nastala revolucija, v kateri so ostali Čehi zmagovalci in v premoči. Čehi so razvili nad vladno hišo svojo novo zastavo; tako so izdali v promet tudi že svoj lastni denar. — To poročilo prihaja semkaj preko Berlina listu “Berlingske Tidende”.

Čehi in Slovaki so se marljivo pripravljali že zadnje tri tedne na revoluto, ki se jim je končno posrečila. Provizorična vlada nove čehoslovake republike, ki ima začasno svoj glavni stran v Parizu je izdala danes v javnosti proklamacijo neodvisnosti Čeho-Slovakov. (Op. ured. Ta važna proklamacija je obelodanjena na 4. strani današnje številke.)

Prvi odgovor na poizkus habsburške dinastije, da bi spravila v federacijo vse svoje kronovine in države je došel danes iz Pariza s tem, da so proglasili Čeho-Slovaki svojo lastno republiko. To važno proklamacijo je izdal Čehoslovaki Narodni Svet, pripoznan od Združenih držav in ententnih zaveznikov.

V tej proklamaciji neodvisnosti se Čehi in Slovaki odpovedujejo nadaljni pokorščini in podanstvu habsburški dinastiji. Nova republika bo zavzemala Česko, del Moravske, Slezije in Slovaške ter bo štela okrog 12,000,000 prebivalstva.

Proglasenje neodvisnosti je podpisal prof. Tomaž G. Masaryk, predsednik Čehoslovakega Narodnega Sveta, mudec se sedaj v Združenih državah; zaeno so to proklamacijo podpisali še drugi člani začasne vlade.

Bazel, Švica, 18. okt. — Semkaj prihaja vest, da je baron Burian avstrijski ministrski predsednik predsednik odstopil.

Amsterdam, Holandsko, 18. okt. Cesar Karel je izdal danes na svoje ljudstvo značilno proklamacijo, v kateri povdarja, da se mora pretvoriti Avstrijo v federativno državo, kakršno želi ljudstvo. Pri tem naj bi imel vsak posamezni avstrijski narod avtonomijo v oni kronovini, kjer živi, ali v svojem teritoriju.

Cesar je omenil, da ni v tem njegovem načrtu označena neodvisna Poljska država.

Za Trst in okolice se bo naredilo državno prenosno posebej in sicer v smislu želje in samoodločevanja tržaškega ljudstva.

Cesar Karel je izdal to proklamacijo neposredno zatem, ko so Ogrri v parlamentu zahtevali popolno ocepitev Ogrske od avstrijske krone. Dalje obstajajo Ogrri na tem, da naj se določi vlado posameznih narodov na podlagi načel predsednika Wilsona.

Odlikovanje.

Pariz, Francija. — Črnogorski kralj Nikita je odlikoval dne 24. septembra t. l. maršala Foch-a in ameriškega generala Pershing-a z velikim križem Danilovega reda. Poleg tega je bila izročena generalu Foch-u velika zlata kolajna za njegovo hrabrost pri obrambi Verdun-a.

KUPUJTE VOJNO VARČEVALNE ZNAMKE!

Društvena naznanila in dopisi.

NAZVANILLO
Iz urada Društva Vitezo v. sv. Ju-
rija št. 3 K. S. K. Jednote.
Joliet, Ill.

Društvo je imelo v nedeljo 13. oktobra mesečno sejo, na kateri se je enoglasno sklenilo naj se nabavi društveno zastavo (Service Flag) v trajen spomin in v počast članom našega društva, ki so v vojaški službi. Na zastavi se bo lesketalo 19 visnjavih zvezdic; toliko je dosedaj naših članov pri vojakih, kar pomenja po mojem mnenju rekord. Nekaj od teh se nahaja že onkraj oceana; njih natančno število mi je neznano; nekaj se jih pa nahaja po raznih taboriščih. Našim vrlim junakom želimo skorajšnji srečen povratek da bi se povrnilo proglasa- šeni kot sloviti bojevnik in hra- bri zmagovalci. Mi jih bomo z ve- likim veseljem in radostjo spre- jeli, zpet v svojo sredo.

Poročati nam tudi žalostno vest. V nedeljo 6. oktobra nam je umrl član Jurij Babič, komaj 30 let star. Rojen je bil v vasi La- hina, župnija Dragatuš, v Belo- krajini na Dolenjskem. Tukaj za- pušča užaloščeno soprogo in 19 mesecev staro hčerko in večje število sorodnikov in prijateljev. Srečila mu večna luč!

Joseph Panian, tajnik.

La Salle, Ill.

Spoštovani g. urednik. — Naznanjam vam, da je prvega člana našega društva sv. Druži- ne št. 5 pobrala nova nevarna bolezen španska influenza. So- brat Josip Smigel rodod Poljak je bil ta žrtev, ki je umrl dne 14. oktobra ob pol 12. uri.

Pokojnik je bil rojen leta 1878; pristopil je kjednoti 1914, torej je bil star sedaj samo 20 let in zavarovan za 1000.— Naj v miru počiva!

John Prazen, tajnik.

Pittsburgh, Pa.

Spoštovani urednik:— Prosim da to sliko natisnete v cenj. Glasilu, ker je to prvi vo- jak stric Sam-a od našega dru- štva Marije Devic št. 33.

Sobrat John Pavlaković.

Slika predstavlja našega vrla- ga sobrata John Pavlaković-a, ki služi v Camp Lee, W. Va. že čez mesec dni. Označen član vojak je sin našega društvenega zastop- nika sobr. Josip Pavlaković-a in sestre Marije Pavlaković. — Star je 21 let. Domov piše skoro sleherni dan pisma in razgledni- ce, ter pravi da se mu pri voja- kih dobro godi.

Bratski pozdrav

John Filipčić, tajnik.

Pittsburgh, Pa.

V zadnji številki Glasila smo či- tali na prvi strani, da je padel prvi član K. S. K. J. na francoskem bo- jišču; to je bil sobrat Louis Ver- bišar, rodod iz našega mesta. Družina John in Margareta Ver- bišar je stanovala pred več leti tukaj v Pittsburghu in so bili: oče, mati, sedaj pok. sin Louis in nje- gove štirje brat Anton vsi člani našega društva Marije Devic št. 33 K. S. K. J.

Z ozirom na to dejstvo si šteje odbor tega društva v prijetno dolžnost, da izraža ponosni in domoljubni obitelji John Verbišarja, sedaj živeči v Chicagu čes- titke, ker je padel njih sin Louis na bojnem polju za našo mogočno novo domovino. Naj Vam bo to v ponos in čast, kakor je tudi to v ponos in čast celi naši pittsburski slovenski naselbini, kjer je bil junaki Louis Verbišar rojen. Našemu nekdanjemu sobratu shel, soproga Frank Peshe- na. Bolehala je dlje časa na vnet- ju možganov. Pred 8 tedni je bi-

trajen spomin. Naj v miru počiva v daljni, svobodni francoski zem- lji!

Odbor društva št. 33 K. S. K. J.

Brooklyn, N. Y.

Cenjeno uredništvo:— Prosim malo prostora, da se enkrat sliši glas iz naše naselbi- ne, kako se kaj tukaj v Brookly- nu gibamo. O delu in razmerah ne bom poročal, ker dela je do- volj; plače so bolj pičle v prime- ru z neznosno dragotino, ki sedaj vsepovsod vlada. Veseli moramo biti, da se z današnjim zaslužkom za silo preživimo.

Na društvenem polju lepo na- predujemo in se razumemo, kar le najbolj mogoče. Ker smo tik začetka, ali kon- ca Amerike, mislijo nekateri, da smo že prebrodili ocean in šli po- maot graditi rakav za kajzerja. Šli so res nekateri tudi izmed naših brooklynskih Slovencev že "Over there," ostali pa vživamo tu svobodo v najlepšem varstvu naše ljubljene nove domovine. Zato je naša sveta dolžnost, da se odzovemo vsakdo po svoji moči klicu strica Sama za nakup 4. Vojnega posojila. Ker nismo vsi sposobni za njegovo službo, mu pa s tem pripomagamo do zna- ge! Kajzerju je treba enkrat za vselej brke poščiati da se ne bo več dotikal nevtralnih držav.

Dne 5. oktobra je imelo naše društvo sv. Jožefa št. 57 četrt- letno sejo. Na tej se ji je bilo več glavnih točk za rešiti. Naš pred- sednik je navzočim članom pred- stavil rojaka Ignac Hude-ta, zna- mega slovenskega pečovodjo in tajnika newyorške podv. S. N. Z. ki nam je v lepih in kratkih be- sedah pojasnil pomen 4. posojila (Liberty bond). Pripo- ročal nam je, da naj se z Voj- nim posojilom borimo proti sov- ragu da bo naša nova domovina zmagala, kar bo v čast nami vsem, predvsem pa našim hrabrim fan- tom. Navzoči so govornika nav- dušeno pozdravili in se mu po končanem govoru zahvalili z bu- nim ploskanjem.

Zatem otvoril brat predsednik sejo, ter tudi on pojasne pomen bondov Svobode. Temu je sledil predlog br. Lov. Kuclerja za ko- liko naj naše društvo kupi tega Vojnega posojila in sicer v znes- ku \$500.— Predlog je bil sogla- sen in z velikim navdušenjem sprejet.

Na tej seji smo tudi rešili gla- vno točko, ki nas je tlačila in si- cer glede naše zborovalne dvor- ne. Izbrali smo si novo, kjer u- pam, da bomo zborovali tudi več let!

Pri tej priliki priporočam čla- nom, da naj se marljivo zani- ma- jo za seje. Vsakdo naj pride, če le more. Na sejah naj vsakdo predlaga kaj umestnega, saj ima na seji sleherni član pravico do besede. Ni pa treba držati predlo- gov po ulicah in v gostilnah, pri- tem pa skrivati figo v svojem že- pu in kritizirati uradnikov društva; če se kako reč sklene na seji brez teh kritikov. Nedavno je naš sobr. gl. taj- nik naznanil veselo novico, da nam je K. S. K. J. izposlovala o- blastveno dovoljenje za poslova- nje v državi New York da torej lahko zopet nove člane spreje- mamo v našo sredino ker imamo charter. — Zdaj gre zopet neke- mu zob za zob. — Pa kaj hoče- mo. Naj le toči svoje krokodilo- ve solze; sedaj po naši zmagi te solze dosti ne bodo zalegle. Pra- vica se je izkazala, ki je Bogu in ljudem ljuba. — Celih 6 mesecev smo imeli prepoved sprejemati nove člane; sedaj je pa vse dru- gače kar bo služilo napredku društva. — Tako smo obema pti- čkoma pristigli peroti in klju- ne, ki sta kazala vedno svoje krepilje, da bi škodovala dru- štvu. To imata za plačilo.

Končno izražam še najlepšo za- hvalo našemu društvu, ki se je ta- ko lepo izkazalo pri nakupu 4. Vojnega posojila ter izrazilo s tem ljubezen in spoštovanje do svoje nove domovine.

S pozdravom do vsega članstva K. S. K. Jednote.

Alojz Stimac,

zapisnikar dr št. 57. K. S. K. J.

Ely, Minn.

Dne 8. oktobra je bila tukaj pokopana rojakinja Ivanka Pe- našemu nekdanjemu sobratu shel, soproga Frank Peshe- na. Bolehala je dlje časa na vnet- ju možganov. Pred 8 tedni je bi-

la prepeljana v splošno svojo- ga soproga v Minneapolis v State University Hospital, kjer se je podvrgla nevarni operaciji, a kmalu po isti je sledila smrti. Za- lujočemu soprogu zapuša četrto malih otročičev.

Pokojna je bila članica dveh podpornih društev. Žensk. dr. "Jutranga Zarja S. N. P. J. in dr. sv. Jožefa št. 112 K. S. K. J. Prvo imenovano društvo se je vdeležilo pogreba korporativno ob 9ih zjutraj. Rev. Frank Mi- helčič je bral sv. maso za umrle. Po molitvah za umrle je imel na navzoče ganljiv nagovor, kate- rega si bo marsikateri(a) zapom- nil(a). Na pogreb so dospeli Mrs John Peshe- l s hčerjo iz Clinton, Iowa in John Perjon s soprogo iz Aurora, Minn. Pogreba se je vdeležilo mnogo prijateljev in znancev pokojnice. — Večna luč naj ji sveti! — Žalujočemu so- progu izrekamo naše iskreno so- žalje.

J. J. P.

NOVICE IZ PUEBLO, COLO.

Čas beži. — Krasno poletje je minilo in nastopila je hladna je- sen, kar nam priča rmenkasto list- je v naravi, ki pada z dreves. Ta- ko se mati narava pripravlja v tej obleki na dolgo zimsko spanje, ko- je bo nastopila, kadar jo pokrije snežna odeja.

Torej jesen je zopet tukaj. In ako se sedaj ozreš na okoli, boš videl veliko izpremembo v nara- vi, ki naj te spominja, da bo pri- šla kmalu jesen tudi v tvojem in mojem življenju. Zatorej bodi dragi rojak vedno pripravljen, ker ne veš ne ure, ne dneva. —

Pusto jesensko vreme je pretr- galo nit življenja tudi našemu so- bratu in rojaku Frank Horvat-u, ko je revež po več let trajajoči bo- lezni mirno v Gospodu zaspal dne 16. sept. t. l. Pokojnik je bil doma iz fare Hinje na Dolenjskem in je prišel v Ameriko pred 25 leti in si- cer v mesto Denver, odkoder se je eno leto kasneje preselil v Pue- blo, Colo., ter živel tu do smrti. Bil je član našega društva sv. Jo- žefa št. 7 že od leta 1897; spadal je pa tudi k društvu "Mar. Po- magaj" št. 42 J. S. K. J., ki sta mu priredila dne 22. sept. lep po- greb ob veliki vdeležbi.

Ranjki zapuša žalujočo vdovo ter 5 odraslih otrok, od katerih so že trije poročeni. V imenu dru- štva sv. Jožefa izrekam hudo pri- zadeti družini Fr. Horvata naše globoko sožalje. Pokojniku pa bo- di lahka svobodna ameriška zem- lja. — Počivaj v miru!

Po kratki, toda mučni bolezni je umrla dne 9. sept. tudi mala hčerka našega dobro znanega ro- jaka Geo. Thomas-a, Bernardka po imenu. Pokopali so jo dne 11. sept. ob ogromni udeležbi prijate- ljev.

Te dni smo imeli tudi v našem mestu kampanjo za 4. Vojno po- sojilo in mesto Pueblo, kot običajno je častno rešilo svojo nalogo, ker je bila nabrana predpisana svota \$1,600,000 v treh dneh. Tudi mi Slovenci in naši bratje Hrvatje smo se dokaj častno v tem pogle- du obnesli, ker smo dobili od slo- venskih in hrvatskih trgovcev ter od onih rojakov, ki delajo po pro- dajalnah in raznih manjših podje- tijh lepo svoto \$35,000.00. In če se računa vse tukajšnje Slovence, Hrvatje ter Srbe, ki delajo po raz- nih trgovinah in ki so kupili bonde Svobode se pa lahko računa, da smo pueblski Jugoslovani kupi- li za četrtil miliona (\$250,000,000) Četrtega Vojnega posojila. In na to smo lahko tudi vsi ponosni.

Le ena stvar je, da se še ne mo- remo imenovati 100% Amerikan- ce, ozi. domoljube, ker živi med nami še nekaj takih nepatrijotič- nih rojakov, ki so odklonili I. II. III. in tudi IV.. Vojno posojilo. Oni so krivi, da mi lojalni ameri- škiki državljani ne dobimo častne zastave. Toda s tem se je mera na- polnila in mi ne moremo in neče- mo več gledati teh Avstrijakov. Mi kot lojalni amer. državljani smo jih naznanili višjim oblastim, kar po vsej pravici zaslužijo. Mi ne moremo več trpeti med nami takih ljudi, ki jemljejo čast in ug- led celemu narodu. Hvala Bogu, da je teh "Avstrijakov" samo en ducat. S temi črnimi ovci mi ven iz naše sredine! Zaničujemo jih! Saj niso vredni, da živjajo svobo- den ameriški zrak in hodijo po na- ši svobodni, blagoslovljeni zem- lji! Ven z njimi še predno bo za- grabila te mlačeve roka pravice. In če se to pripeti, si bodo ti Av- strijaki sami tega krivi, ker noče- jo biti hvaležni oni deželi, ki jih

je prepeljala pod svoje varstvo. — Brava vas bodi!

Te dni sta se mudila v Pueblo, Colo., na obisk pri svojih prija- teljih in sorodnikih nam dobro znana rojaka John Centa in Mr. Zupančič iz Neodešha, Kansas. Pred več leti sta se oba z družina- mi vred preselila v Kana., ter se oprijela kmetijstva. In danes, ko sta prišla sem na obisk, se prav dobro pohvalita o uspehu na far- mah. Mr. Centa je imel pred leti v Pueblo trgovino z opojnimi pi- janci: Mr. Zupančič pa velik board- ing house (hotel). Oba označena se hosta ta teden vrnila nazaj na svoje kmetije. Njuni Puhelski znanci so bili jako veseli tega obiš- ka osobito družina Rutar, ker sta prišla označena na krst njiho- vega prvorojenca. V nedeljo dne 13. okt. so se imeli pri Rutarjevih na krstiji prav dobro. — Družini Centa in Zupančič ključemo: Na zo- petno veselo svidenje, ter veliko uspeha na njih farmah.

Influenca.

Oj ti preštantana bolezen ti! Tudi ti si že priromala na naš div- ni zapad — Zaprli so vsled špan- ske influence tu vse šole, cerkve, gledališča in vse javne lokale, kjer se ljudje skupaj zbirajo. Človek ne more danes nikamor drugam- kakor na delo, pa zopet domov, kjer sedimo in čakamo boljših ča- sov, saj razvedrila nimamo sedaj nobenega. To bolezen hočejo že v korenini zadušiti, da se bolj ne razširi. Med Slovenci je bil dose- daj samo, l slučaj "flu", vseh skupaj je pa v Pueblo že nad 100 bolnikov za to influenco. Nihče ne ve, koliko časa bo še vse zaprto; gotovo najmanj še 2 tedna; v ne- varnem slučaju razširjanja te bo- lezni pa še gotovo dlje časa. Radi te bolezni so prekleane tudi vse društvene seje do prihodnjega me- seca; odložena je za nedoločeni čas tudi jako važna seja "Ameri- ca First Society"; ko se ista zopet vrši, bo že pravočasno v javnost naznanjeno. Toda rojaki prosim vas, da se teh sej udeležite bolj v velikem številu kot doslej. Pridite k tem sejam ker so le v našo ko- rist. Na vsaki seji A. F. S. boste slišali dobre in podučljive govo- re in videli lepe premikajoče se slike. Seje se vrše vsake tri tedne in sicer na četrtek, enkrat v dvorani sv. Jožefa na Grovu in en- krat v Rajčevi dvorani na Besse- merju.

Prihodnja seja se bo vršila v Rojčevi dvorani/ Dan seje bo na- znanjen na posebnih plakatih. Ta- krat pridite na sejo vsi, brez iz- jeme.

Z domoljubnim pozdravom

John Germ.

Pisma naših članov vojakov.

Wadsworth, S. C.

Spoštovani sobrat urednik:— Ne bodem pisal celih knjig, ker mi primanjkuje časa, ampak do- volite mi malo prostora za te mo- je prve vrstice iz tukajšnjega ta- borišča.

Kar se tiče vremena tukaj, je zelo vroče. Prvi teden ko sem pri- šel sem, je kazal toplomer 118—120 stopinj, tako da so morali pre- stati nekateri vojak, ki niso na- vajeni južnega obneha dosti hu- dega vsled solnčnega pritiska; ali noči so pa bolj mrzle, da se moraš dobro pokriti in biti pod dobro streho če nočeš biti moker od vsa- kdanje jutrajšnje rose.

Kar se tiče rastlin, raste tu vse še precej dobro, akoravno je bolj peščena zemlja. Največ prideluje- jo tukaj koruzo in bombaž (cot- ton). Nasade teh dveh pridelkov se vidi tu vsenaokoli. Ko smo se peljali po teh krajih dva dni in dve noči, nisem videl drugega, kot velikanske bombaževe nasade. Ker bata ali bombaž ne raste v bližini Chicago, je bilo naravno to za me nekaj novega. Vse je bi- lo, kakor po zimi, ko leži sneg na- okoli. Ko bombaž dozori, ga nabi- rajo samo zamorci, ker belih lju- di je v tej državi jako malo.

Tukaj je svet zelo hribovit in gosto zaraščen z drevjem; vidi se tudi velikanske skale tu in tam. Po nekod so kamenje že iztrebili ter izravnali poljane v lepe ravnine. Tudi kraj, kjer se prostira naše taborišče se nahaja na taki ravnini. Naša kempa oziroma na- še kosarne (barake) imajo prostora, da lahko v njih prenočiš do 150 tisoč vojakov naenkrat in vsa- kdo ima lahko svojo posteljo ter 2 odeji.

Ko sem bil jaz tam, nas je bilo čez 100 tisoč. Vezbali so nas sle-

herni dan po 8 ur povem vam, da je to jako naporno delo posebno za tiste, ki ne umejo angleščine. Videl sem tu take vojaške novince ki so se mi v resnici smilili. Re- ček bi bil rad storil, ako bi bil za- stopil kar mu je bilo povedano. Ker pa ni razumel pa tudi ni mo- gel povelja izvršiti. S takimi no- vinci je res težava, a morajo se vsega privaditi, če prav gre bolj iz trda.

Jaz sem bil v So. Carolini samo 10 dni, potem so me pa drugam prenestili. Povedati ne smem ravo kam? — Sedaj mi ni potre- ba toliko vezbanja kot prvi teden, ker ker sem si skoro vse zapom- nil. Sedaj se učim vse kaj drugega in na vezbališče grem samo zju- traj po 8ih za eno uro, da se člo- vek malo pokrepča ude pri teles- nih vajah. Vsak vojak mora biti namreč gibčen in dobro izvežban za svojo službo.

Ko sem prišel semkaj, sem bil nekaj časa pri Co. B 5 Pioneer Inf. ali sedaj sem pri Park Bat. Field Artil. ali gorska baterija (konji- ca s topovi.)

Ko smo se peljali iz So. Caroli- ne do tukaj . . . se je vlak na več mestih vstavil. Skoro na vsaki po- stanji so nas domačini postregli z različnim sadjem; posebno so nam ponujala farmarska dekleta do- sti kravjega mleka za žejo. Res so ljudje tu zelo postrežljivi in pri- jazni napram vojakom. Vse jim ponujajo, kar imajo in kar zmo- rejo.

Kar je naš bilo nas od 26. divi- zije, smo dobili veliko ameriško zastavo 6x10 čevljev. Dobile so jih tudi druge divizije, toda manjše. Za to veliko zastavo se ni upal ni- hče vprašati, dokler nisem jaz prišel. In ko sem prošil za zasta- vo, so me vprašali, če bomo mi "kečali" kajzerja? na kar sem jim odgovoril — da. Rekel sem jim celo da ga bomo še živega in vkleknega pripeljali nazaj in izročili onim prebivalcem. To je pomagalo, da je nam neka mlada žena izročila večjo zastavo.

Ne smem tudi pozabiti velikega pomena Red Cross družbe po raz- nih vojaških taboriščih. Ta dru- žba žrtvuje velike svote, samo da je vojak dobro postrežen. Šele se- daj sem izprevidel, kam gre den- nar Ameriškega Rdečega križa! — V samo dobre svrhe. Delajo noč in dan in ker strežejo vojakom v svoji veliki baraki. Tam dobite za- stonj: jed, pijačo, tobak in celo sladšice. Ti ljudje delajo neumor- no in skrbijo bolj za nas, kot pa sami zase. Včas so sami lačni, sa- mo da nam dobro postrežejo.

Tu imamo tudi razna zabavišča dobrodolne družbe Y. M. C. A., in K. of C. seveda je vse brezplačno za vojake.

Tukaj vidim skoro vsaki dan nemške vjetnike ko jih semkaj v So. C. pripeljejo da morajo dela- ti na farmah. Vsi so dobre volje in oblečeni v Overalls; ni euega še nisem videl v vojski uniformi.

K sklepu pozdravljam vse prija- telje in znance iz Chicago, in osta- le slovenske vojake sobrate in vse članstvo K. S. K. J.

Pvt. John Ferkull,

Park Battery, 5th Corps Artil.

Park Amer. Exp. Force via New York.

Smrtna kosa.

Umrli so v Chicagu pretekli te- den za influenco oziroma pljučni- co: Ciril Mislej, član društva Zvon št. 70. J. S. K. J. in družva Na- rodni Vitezi S. N. P. J., v starosti 35 let, neoznejen, rojen na No- tranjskem. — John Režek, član društva sv. Jurija št. 960 C. O. F., oče štirih majhnih otrok, rojen pri svetem Duhu, fara stara Loka, star 32 let. — Martin Horvat,

Španska influenza

V sedanjem času razširjanja kužne bolezni španske influence, katera izgleda na prvi pogled nič več kot navaden prehlad, morali bi se zelo paziti, da se jo obvaruje.

Kot najboljšo sredstvo za obvarovanje proti ti bolezni vam priporočamo sledeča navodila: grganje in izpiranje grla in nosa z Severa's Antiseptol, kateri naj se uporablja raztopljen, vzemite po en del tega zdravila na tri dele gorke vode.

Ko se počutite z mrzlico ali takoj za pričetkom kihanja, vzemite takoj eno ali dve Severa's Cold and Grip Tablets (Severove tablete za prehlad in gripo) in ponovito na vsake tri ure dokler vaša čreva ne pričnejo dobro delati. Ako se vas prime kašelj tedaj vzemite še Severa's Balsam for Lungs (Severov Balsam za pljuča).

Pojdite v postelj vzemite kakšno gorko pijačo, da se dobro spotite. Če se pa še ne čutite boljše, potem pa hitro pokličite zdravni- ka in naredite vse kar vam on svetuje.

Gori navedena zdravila bodo veliko pomagala, da se obvarujete pred influenco, za torej je zelo umestno, da imate vedno sledeča zdravila pri rokah doma. Prodajajo se v lekarnah po sledečih cenah:

Severa's Antiseptol, 35 centov.

Severa's Cold and Grip Tablets, 30 centov.

Severa's Balsam for Lungs, 25 in 50 centov.

Ako vam je nemogoče dobiti ta zdravila v vaši domači lekarni potem jih naročite naravnost od

W. F. SEVERA CO., Cedar Rapids, Iowa.

ogrski Slovenci, oženjen v starem kraju, star okrog 42 let. — Mrs. Ana Simon, 27 let stara, mati 2 otrok, ogrska Slovenka. N. v. m. p.

SLOVENSKIM VOLILCEM ST. LOUIS OKRAJA, MINN.

S tem se iskreno zahvaljujem Slovence in St. Louis okraja, Minnesota, za Vašo plemenito po- moč pri primarnih volitvah dne 17. junija povcdom renominacije za šerifa.

Pri vseh prejšnjih volitvah ste me naš Vi Slovenci zelo podpirali. Jaz vem, da bi brez Vaše pomoči ne bil v tej visoki in odgovorni službi kot šerif našega volikoga okraja. V znak hvalečnosti za to Vašo naklonjenost sem nastavljal takoj po prvi izvolitvi v svojem uradu enega izmed Vaših rojakov Slovencev, ki je stalno od tedaj in še danes uslužen pri Okrožnem sodišču St. Louis okraja, Minne- sota. Poprej ni še noben drugi šerif izkazal napram Vam take hvalečnosti.

Serif John R. Meining.

Jaz sem Vam Slovenci iz srea hvaležen za vse, kar ste mi dose- daj izkazali dobrega v preteklosti in se dovoljujem obračati zopet za Vašo kooperacijo ter Vas prosim, da bi to prijateljstvo nadaljevali napram meni, da bi me splošno podpirali in kampanji pri zopetni izvolitvi dne 5. novembra letos.

Ne pozabite torej dne 5. novem- bra oddati svoj glas za John R. Meining X

za šerifa St. Louis okraja, Minn. (Advertisement.)

V sedanjih dnevih influence.

Eno, izmed najbolj važnih prav- il v sedanjih dnevih influence je to, da se ogibate zabasnosti in da držite črevesje v pravem redu. Enkratno dnevno izčističe- nje črevesja pospešuje naše od- porne sile ter nam daje s tem najboljše pomoč pri odvracanju influence. Trinerjevo ameriško grenko zdravilno vino je naj- bolj zanesljivo sredstvo v to svrhu. To vino ni samo uspešno, ampak tudi zelo prijetnega oku- sa vsled česar prekaša vsa druga odvajalna sredstva. To vino la- hko kupite v vsaki lekarni za \$1.10 steklenica. Druga zdra- vila, katera bi morali imeti ve- dno doma na razpolago so: Tri- nerjevi olajševalce kašlja (Tri- ner's Cough Sedative) zoper pre- hlad in kašelj. (Cena 25 in 50c v lekarnah, po pošti 35 in 60c.) ker prehlajenje se kaj rado razvije v nevarno pljučnico. Dalje imejte doma Trinerjevi Liniment (cena 35 in 65c v lekarnah, po pošti 45 in 75c) ki vam lajša bolečine vsled revmatizma, nevralgije, hrbtobola itd. — Joseph Triner Company, 1333—1343 So. Ashland Ave. Chicago, Ill. (Advt.)

(Priobčil Rev. J. Plaznik.)

Duhovnikom in vernikom chikaške nadškofije.

Preljubi:

Zopet je preteklo leto, odkar smo se obrnili na vas zavolje najvišjega pastirja krščanstva. Pri bližju se zopet dan, ko bomo praktično pokazali svojo vdanost do svetega očeta. Vsako leto, kadar se zlata jesen približuje svojemu koncu, smo poslali poziv na duhovnike in ljudstvo, kateri so se lepo odzvali in poslali lep božični dar. Kristusovemu namestniku; toda nikoli lepšega, kakor lansko leto. Zavedali ste se, kako se krejijo njegovi hodki. Ta škofija se je odločila, da bo darežljivejša, kakor kedaj prej zato je bil naš dar tak, da koršnega ni premogla nobena druga škofija v Ameriki. Ta znak otroške ljubezni je ganila sree svetega očeta, bil mu je v tolažbo v veliki žalosti; zato nam je poslal lastnoročno pismo, polno hvaležnosti; v katerem podeljuje vsem, škofom, mašnikom in vernikom, apostolski blagoslov. Sedaj, čez dvanaest mesecev, ko je vojska vničila dežele s svojo krvavo roko že štiri leta, rabi naše pomoči bolj, kakor kedaj prej. Sveta stolica je ločena od svojih otrok in kliče na pomoč za stradalajoče, obupane žene in otroke v puščenih deželah, kjer je beda večja, kakor kadarkoli.

Za nas, vernike v Združenih državah, je vdanost do svetega očeta nekaj bistvenega; podlaga naše vere, sveto izročilo naših očetov, katero smo prejeli od onih apostolskih mož, ki so nam prvi- o znanjevali sveti evangelij. Nam ni mar, kdo sedi na prestolu svetega Petra. Najsi bo kdorkoli mi vemo, da ima duhovno oblast, kakoršne nima nobeden drug človek; ima moč, katere ne more imeti nobeden navaden človek; kajti, po svojem uradu nadomestuje Sina Božjega, kateri mu pravi, kakor je nekoč rekel: "Te bi bom dal ključne nebeskega kraljestva; karkoli boš zavezal na zemlji, bo zavezano tudi v nebesih." Zato nam ni mar, kdo je papež, bodisi učen in mogočen, na katerega se sklicujejo kralji in knezi, bodisi boječ in reven; bo naj svetnik Božji, ki dela čudeže, ali ubogi človek, kakor sem jaz: oni ki nosi trajno krono in ribičev prstan, ta nam je vidni poglavar svete Cerkve, namestnik Kristusov med nami in naš sveti oče.

Nobeden izmed nedavnih naslednikov svetega Petra ni tako zaslužil našega sočutja, si tako pridobil naše vdanosti, kakor papež Benedikt XV. Boj ga je napravil moža žalosti, v njegov delež mu je dal razstreljen svet. Štiri leta njegovega pastirovanja so bila najžalostnejša v novejši zgodovini papežev. Ko je izbruhnila nesrečna vojska, opustošila mesta, trge in vasi, ta zahtevala brezštevilne človeške žrtve, ni mogel blagi papež Pij X. več prenašati težkega bremena in je izročil svojo verno dušo Bogu. Prišla je vrsta na Benedikta XV. Slabi časi so se mu obetali. Našel je svet v ognju. Bela plemena so se krvavo borila med seboj. Prekrovanje Malohijevo se izpolnjuje v njem — religio depopulata — "prazna cerkev". Čakal in opazoval je zastoj štiri dolga leta, pa obzorje se ne razjasni za trenutek; zdi se, da se nam luč vedno bolj oddaljuje. Dejal je: ne prestando, da bi napravil mir, poskušal je olajšati trpljenje jetnikov in ranjenecem obsojal surovost. Vedno se je skazoval nepristranskega, ne nevtralnega; kajti, kjer se otroci bore, ne more biti oče nevtralen. Mi katoličani v Združenih državah vemo, da se naša država bori za pravično stvar, katero mora tudi papež odobravati. Papež je skupen oče, ne samo naš, ampak tudi onih, katere bomo premagali. Papež ni sodnik v tem svetovnem boju, saj sedaj še ne, pa upamo, da bo, toda sodnik se mora že prej skazati nepristranskega, da je pristopen vsakomur. Z nevoljo preziramo vse napade na svetega očeta, s katerimi so ga stoletja obdajali sovražniki svete Cerkve. Vprašamo pa, kje je kako človeško bitje, katero je s tako malimi sredstvi hranilo lačne, družilo ločene družine, pripeljalo domu stariče, ranjene in vjetnike, kakor svetli oči Benedikt XV. Morda ni boljše spričevala, kakor narodov oboževalec, domo-

ljuben knez belgijski kardinal Mercier, ki pravi: "Naš sveti oče, ki je bil svet, je bil svet, kakor je storil." Potem našteva šte- če, papež Benedikt XV., ne bi bil vilne zgode in dobra dela; kate- ra jim je ukazal in sklonil: "Če Belgija še ni zadovoljna, se bojim, da bo njena pobožnost večja, kakor njena duševna lakota." Ponosni smo na svetega očeta, ne samo zato, ker je Petrov naslednik in Kristusov namestnik, ampak tudi zato, ker je sposoben mož na svojem mestu v tem burnem času Papež je oče revnim v opustošenih deželah; prijatelj v pregnanstvu, prijatelj izgnancem in žalostnim, ljubeč oče nas vseh. Ko se vihar zopet poleže in sovraštvu ohladi, ko postane, naše obzorje čistejše in zdravnejše, tedaj bo pokazala zgodovina, da ni bilo plemenitejše osebe v našem času, da ni bilo boljše prijatelja miru, ne bolj nesebičnega ljubitelja človeštva, kakor je papež Benedikt XV.

Katoličani chikaške nadškofije so se res lepo izkazali zadnje dve leti. Kadarkoli so pozvani, bodisi za skrb in ugodnost naših mož v taboriščih ali na bojnem polju, bodisi, da pomagajo za dobro, delne namene, vselej so se hitro odzvali. Sedaj, ko pride poziv od svetega očeta, bo našel prisrčen sprejem in velikodušen odziv. Saj vemo, da si ne pridriž daru za sebe, ampak bo rimal k onim, ki so v največji stiski, kateri ne najdejo pomoči drugje. Ko prinesete svoj dar za vrhovnega pastirja, naj se vaša molitev združi z mašnikovo molitvijo pri sveti maši. Daj mu, prosimo Te, da bo koristil z besedo in zgledom onim, čez katere je postavljen, da pride s čredo, katerega mu je izročena, v večno življenje. Po Kristusu, Gospodu našemu.

Vaš v Kristusu
George William Mundelein.
Nadškof chikaški.
Na praznik sv. Terezije, 1918.

Pismo svetega očeta chikaškemu nadškofu, duhovnikom in vernikom.

Častitemu našemu bratu,
Monsignoru George William Mundelein,
Papež Benedikt XV.

Častiti brat:
Zdravje in apostolski blagoslov. Številom dokazov otroške vdanosti in globokega spoštovanja, katerega je skazala chikaška nadškofija vsled vzvišenega verskega in nabožnega čuta, katerega goji nje gorče pastir, ste zopet dodali velikodušen dokaz spoštovanja in vdanosti s knežjim darom, katerega ste nam poslali po apostolskem delegatu v Washingtonu.

Bila je časa primerna misel, da ste nam poslali tak dar. V teh žalostnih časih je treba, da stegnemo svoje roke na vse strani, da olajšamo neskončno bedo, katero je zadal vojni bič celemu svetu. Pri tem apostolskem delu ste Vi, častiti brat in vsi, ki so kaj darovali, Naši, sodelavci.

Iz dveh vzrokov se vam zahvaljujemo. Zahvaljujemo se vam za čast, katero ste nam skazali kot Kristusovemu namestniku za bratsko ljubezen do nas in naših otrok, kateri bolj zaslužijo našo očetovsko usmiljenje, čimbolj so zapuščeni in nesrečni.

Srečno se vam zahvaljujemo, prosimo Boga, da bi blagoslovil vse, kateri so tako velikodušno darovali zlasti Vas, častiti brat. Vsem vernikom chikaške nadškofije svoj apostolski blagoslov, katerega vam damo s celim srecem vam, častiti brat, duhovnikom in ssem vernikom chikaške nadškofije.

Dano v Vatikanu, 28. feb. 1918.
Benedikt XV.

Gospod Grahah.

(Humoreska.)

Gospod Anton Grahah je bil jako bogat. Od mladih nog je živel v malem mestu P. Oženjen ni bil nikoli in sploh so trdili, da je ženske sovražil. Vedno sam je živel s svojim denarjem.

Po leti je imel navado potovati po svetu in kjer mu je bilo všeč, tam je ostal nekaj časa.

Leta 1873 sklene obiskati dunajsko razstavo. In kakor vselej, so mu tudi takrat prijatelji rekali: "Da, da, Grahah, ti že moreš na Dunaj v razstavo iti, ker imaš dosti denarja, a mi?"

Grahah se je pa smejal: "Vedno bom svojim starišem hvaležen, čeravno so že davno v zemlji, da

se tako lepo zame skrbeli. Vam bom pa že kaj iz Dunaja prinesel."

Ko se je Grahah na svojem potu na Dunaj v Gradcu mudil, sklenel ondi veliko cerkev pogledati. Stopi v krasno svetišče ter prišne moliti. Pri cerkvenih vratih je pa stal lepo opravljen gospod, in ta je neprenehoma našega Grahahja opazoval. Ko gre Grahah iz cerkve, gre tudi gospod za njim in sicer prav do gostilne, v kateri je on stanoval.

Pri kosilu je sedel tujece Grahahju nasproti in vedno je imel oči vanj vprte. Naposled se mu vlijudno prikloni in pravi:

"Oprostite, gospod, da sem vas tako gledal. Vi ste namreč nekemu možu, katerega sem pred več leti poznal, tako podobni, kekar bi bili njegov sin."

"In kako se je imenoval oni mož?" vpraša Grahah.

"Grahah, jako bogat mož, imel je jako lepo posestvo na Savi."

"Jaz se imenujem Grahah, toda posestvo, katero mi je moj ljubi oče zapustil, je na Dravi."

"Prav, prav na Dravi; saj sem vendar tako rekel?"

"Prosim, vi ste rekli na Savi," odgovori Grahah.

"No, sem se pa zarekel, kar se prav čisto zgodi! Vi ste jako podobni ranjemu očetu."

"To danes prvič slišim. Daj, daj je vsakdo trdil, da sem podoban svoji materi."

"Meni se vidite tudi materi podobni, ali še bolj očetu, posebno kadar govorite."

"Prav veseli me, da sem obema podoben, ker spomin obeh mi je drag."

Med pogovorom pravi tuji gospod, ki se je predstavil za doktorja Krausa, da je tudi on namenjen v dunajsko razstavo.

"Res, Dunaj je lepo mesto, pred več leti ni bil tako lep, a živel se je cenejše v njem, kakor sedaj. Ima pa tudi svojo temno stran lepi Dunaj. V razstavo bo prišlo dosti visokih oseb, a tudi dosti žepnih tatov! Ko sem bil zadnjič na Dunaju, je bila ukrana moja krasna prsna igla. Bila je ravno taka, kakor vaša, gospod Grahah, samo ne tako dragocena; kajti vaša je vredna gotovo kakih 200 goldinarjev. Svetujem vam, da vaše igle na Dunaju ne nosite."

Grahah se zahvali za prijazen svet. Doktor Krausu se je sploh kazal jako šaljivega in izkušnega moža, in pri kosilu se Grahah in Kraus zmenita, da bode ta skupaj na Dunaj potovala in ondi skupaj stanovala.

En dan še preživita v Gradcu in potem odpotujeta na Dunaj. "Jaz bi vedno rad tu bival," pravi Kraus, ko prideta na Dunaj, "in tudi, gospod Grahah, kaj ne? Toda sedaj hitro v kak hotel?"

Gresta v hotel Z. Toda le ena sama soba je bila še prazna; skleneta torej oba v eni sobi stanovati.

Vesela se podasta prvi dan v razstavo in kmalu se je videlo, da Grahah in Kraus nista oba jednih misli. Grahah je namreč najraje ogledoval in občudoval krasne slike, doktor Kraus pa dragoceno- nosti, draga kamena, drage kovine itd.

Dostikrat se je zgodilo, da cel dan nista bila skupaj, razven opoldne pri mizi in zvečer.

Grahah uboga svet Krausov in odloži svojo prsno iglo, toda ker tudi svojim strežnikom prav ne upa, da iglo in tudi svoj denar gostilničarju spraviti. Tudi Kraus pravi, da naj on isto stori; toda ta se smeje in pravi, da take previdnosti vendar ni treba.

Ker je imel Grahah dosti prijateljev, si nakupi mnogo drobnosti za nje, kakor jim je preje obljubil. Tudi Kraus je čisto prinesel domov kako stvar, največ pa reči, ki so za ženske. Grahahju pove, da ima doma lepo nevesto, in da vse to za njo kupuje.

Naposled se prijatelja naveličata Dunaja in razstave in obiskleneta domov potovati. Nekega jutra dobi Kraus list, katerega takoj raztrga; Grahahju pa pravi: "Z večernim vlakom se odpeljem."

Grahah odgovori: "To tudi jaz storim." Na to zapusti sobo, da bi še kaj kupil. Obstoji pred prodajalnico otroških igrac. Tu se spomni, da za sosedovega sinčka še ni nič kupil in zato stopi v prodajalnico. Tu kupi neko novo otroško igro in sto igrških znamk, katere so bile tako dobro narejene, da jih kratkoviden člo-

dek oddaleč za prava cekine in niel.

V drugi prodajalni kupi lep svilen mošnjček in dene znamke vanj. Sam pri sebi se smeje, ter predstavlja veselje, katero bo imel sosedov sinček z lepo igro.

Ko Grahah stopi v sobo, v kateri sta s Krausom stanovala, vidi tega, da se že za odhod pripravljata. Natakter prinese račun; doktor Kraus ga vzame in pravi Grahahju: "Ker potujeva skupaj do Grada in ker vi še niste pripravljeni za odhod, bom jaz plačal se bodeva že v Gradcu pobotala."

"Dobro, kakor hočete, gospod doktor!"

Ko se peljeta na kolodvor, stopi Kraus še enkrat iz voza, kupi si ravno tak mošnjček, kakoršnega je imel Grahah, napolni ga z denarjem in stopi zopet v voz.

Med potjo doktor Kraus globoko vzdihne, kakor bi se mu odvalil težek kamen od srca. Vesel je bil, da se odpelje iz Dunaja.

Na prvi postaji od Dunaja zgubi Grahah svoj vozni listek. Išče ga in išče, toda zaman! Nikjer ga ni! Kraus hitro skoči k blagajnici in mu kupi drugega.

Dolgega potovanja utrujen se nasloni Grahah v koteček in sladko zadremi in v zbud se šele, ko vlak v Gradee dospje. Pogleda krog sebe in vidi, da Krausa ni.

"Se bodeva že v hotelu pobotala," misli si, "saj ve, kje da bode stanoval."

Grahah čaka cel dan zastoj v hotelu. Krausa ni! Drugi dan gre Grahah v druge gostilne ter povprašuje po svojem tovarišu toda o Krausu ni duha ne sluha.

Grahahja prične skrbeti in vso stvar svojem gostilničarju pove. Gostilničar se zasmee, ko vidi, v kakih skrbih je Grahah radi svojega tovariša in pravi:

"Ne žalujte preveč po tem gospodu in hvalite Boga, da se je izgubil. Jaz ga dobro poznam. Ta 'doktor Kraus' je jako zvit tiček. Bil je dostikrat tu. Videl sem ga enkrat v Linču, tam se je imenoval baron Ostheim."

"To ni mogoče! Vi se motite. Na Dunaju je plačal v hotelu za me račun in denarja mu še nisem vrnil. Rekel je, da se bodeva že tu, v Gradcu pobotala. Če bi bil res tak tiček, bi gotovo z denarjem tako ne delal."

"Seveda ne! Če kmalu ne pride, ga je gotovo policija zasačila in odpeljala."

"Ali jaz bi rad možu denar vrnil kaj naj storim?"

"Tako imenovani doktor Kraus pozna vas in vaše stanovanje in se lahko pisмено do vas obrne, če hoče imeti svoj denar nazaj. Najbolje storite, če se za vso stvar nič ne brigate. Velike sitnosti bi imeli pred sodnijo."

Grahahju se zdi ta svet pamenten. Med pogovorom seže Grahah v žep, da bi svoje stvari vredil. Kako pa se začudi, ko čuti, da je svilen mošnjček tako lahak! Iztrese, kar je bilo v njem na mizo in kaj vidi? V mošnjčku ni bilo več sto znamk, temveč več goldinarjev, dvajsete in desetie. Sedaj šele se mu odpro oči. Glasno se zasmee in tudi gostilničar, ko zve vzrok temu.

Ko so Grahahja pozneje prijatelji povpraševali, če ga je dosti stala pot v dunajsko razstavo, odgovoril jim je: "Prav malo!"

Goljuf, ki se je imenoval doktor Kraus, je plačal za Grahahja račun v hotelu misleč, da bo pozneje dobil sto cekinov. Ko sta se peljala domov in ko je Grahah nekoliko zaspal, tiho zamenja mošnjčka in je tako nehote poplačal Grahahju pot.

Ko se poslovi od svojega gostilničarja v Gradcu, so bile njegove poslednje besede: "Deset goldinarjev bi dal, če bi zamogel videti njegov obraz takrat, ko je v mošnjčku mesto sto zlatih cekinov sto igrških znamk zagledal."

IVERI.

Nobena ženska se ne sramuje povedati, da je bila nekoč 20 let stara.

V kaki veliki družbi so mladi poslušaleci (otroci) najbolj glasni.

Koliko trdnih sklepov naredi človek dnevno! Ostanejo pa ti sklepi v resnici tudi na trdni podlagi?

Računi življenj povzročajo dosti prepira med zakonskimi; večkrat tudi razporeke.

Blagovestnika.

Povest iz pokristjanjevanja Slovencev. Spisal I. P.

(Konec.)

Tišina mraz je stresel poslušalce in vse oči so gledale na križ. Ciril pa je začel govoriti o Bogu in svojem življenju, govoril o velikem delu, ki čaka njega in brata daleč, daleč gori, odkoder prihaja zima. Govoril je o svojih potih, ki so ga vedle mimo rek in preko hribov, ko je spel iz domovine, da iznanja vero in pravega Boga.

"Bratje, glejte, Bog je prišel na svet, da odreši ljudi in da se ljubijo med seboj, da izgine žalost in tema iz sveta in iz sre, da zakraljuje na svetu mir in pravičnost. Dolgo je čakal človeški rod v temi ne prihod Orešenika, on je prišel in se dal pripeti na sramotno drevo križa. Tretji dan pa je vstal in poslal z nebes Svetega Duha, da razsvetli njegovo smrt in vstajenje.

gov glas in smo šli, da oznanjujemo njegov uk, zapustili smo domačine in prijatelje, ker On je vedel, da naj zapusti človek svoje domovine in gre za njim. In sedaj nas vede pot v mesto Rim, kjer kraljuje njegov namestnik in kateremu se pokloniti in pokoriti je dolžan vsakdo. Dolga je pot, a nismo se je bali, gremo, da položimo veliki apostol roke na trud najnega dela!" In tu je odprl knjigo Ciril in se poklonil in začel je čitati:

"Molimo, bratje! Oče naš, iže jesi na nebesih, da svetit se imene tvoje, da bondet volja tvoja, jako na nebesi in na zemlji."

Sklonile so se glavice in srea so utripala. Tedaj se je zgodilo nekaj nepričakovane. Svitozora, sloneča za Nepokorjem, stopila je k možema in pokleknila in klicala:

"Verujem, verujem!"

In Ciril se je nagnil nad deklico in položil roko na njeno glavo:

"Pozdravljena, sestra v Kristu, velim ti, da vstaneš!"

Deklica pa ni vstala in začela je jokati in govoriti:

"Gospod, gospod, ne zavrz me, usliši me, reši mi očeta!"

"Kaj je tvojemu očetu?" odvrnil je Ciril.

"On umira, a njegova duša je obtežena in polna gorja in obupa; pridi in položi nanj roko in mu bo dobro, kakor je meni!"

"S teboj grem, sestra!"

Razmaknila se je množica, ko sta šla. Na bratove mesto pa je stopil Metod in dejal z zvenečim glasom:

"Bratje, ali dvomi kateri o resnici besed mojega brata?"

Tišina.

"Ali je nejasno komu, kar je govoril moj brat?"

"Ali verujete, bratje v besede mojega brata?"

"Verujemo!" viknil je Stregomil in nekaj glasov iz množice. Drugi so povešali oči, niso uneli vsega, niso vedeli, kaj naj odgovore. Metod pa se je obrnil k svojim tovarišem in dejal: "Molimo, ker velik je ta trenutek in božja milost nam je potrebna!"

Mraz in nepopolnivi strah je stresel vse in so se nevede pregibale ustnice: Oče naš, iže jesi na nebesih. . . Se niso bili domolili, ko je stopila v sobo Svitozora in velela Nepokoru in bratu, naj ji sledita.

Šli so v dom Krutibojev in začudili so se, ko so stopili pred starčevu ležišče in je bilo njegovo oko mirno in jasno njegovo lice.

"Govori, kar si sklenil, brat Krutiboj!" dejal je Ciril.

In starec se je dvignil in začel tiho, komaj slišno:

"Stopite bliže in bodite priča moje vere; o brat, obliji moje čelo z vodo krsta!"

S hitrimi koraki je stopil Ciril h koritu in zaje vode. Sklonil je glavo Krutiboj in šepetal: "O Bog, verujem, verujem!" Dvignil je k nebu oči apostol Slovenov in molil. Potem pa je izil vode na starčevu glavo.

"V imenu Očeta in Sina in Svetega Duha te krstim!"

Vsi navzoči so bili pokleknil in Ciril je začel moliti na glas. Vsi so molili z njim. Ko so odmolili, je Krutiboj dvignil glavo in dejal:

"Sedaj pa poslušajte. Smrt mi je blizu, ah, tako že koprim po njem, ker sedaj je mir v mojem srecu. Vi pa čujte in ne obsodite srecu. Vi pa čujte in ne obsodite grešnika, molite, da dobi usmiljenje."

nje pred Gospodom. Stregomil, pridi, daj mi roko in odgovori, kar te vprašam."

"Vprašajte, stric!"

"Ali si ljubil svojega strica, Stregomil?"

"Ljubil sem ga."

"Ali bi ga še ljubil, če bi ti bil storil kaj žalega, recimo, da bi bil ubil tvojega prijatelja?"

Mladenič ni vedel, kaj bi odgovoril. Ciril pa je odvrnil:

"... odpusti nam naše dolge, kakor mi odpuščamo, in kdor na odpušča, mu ne bo odpuščeno."

"Odpustil bi ti", odvrnil je mladenič.

"Torej čuj. Daj roko, otrok! Ali si ljubil svojega očeta? Gotovo, ker si ga iskal; njega pa je čoteknila smrt. Stregomil, jaz sem bil njegov brat in on mi je bil storil zlo. Bežati sem moral pred njim in moja žena so strgali volkovi, in glej, odvedel sem tvojo sestro. Ali ga je bolelo? O da, in zato jo je iskal in je našel po dolgem, dolgem času mene. Tam gori pod ono skalo, pod katero spi, sva se srečala. Kaj vem, kaj sem storil. Skočil je k meni in vpil: Daj mi hčer, samo ti si jo odvedel. Meni pa je zalila jeza sree in sem viknil: Brat si mi bil, sedaj te ne poznam več, odkar je moja mrtva žena med menoj in tehoj! On pa je pokleknil pred me in me zapriscgal pri Bogu. Toda trdo je bilo sree. Hotel sem oditi, on me je objel in me ni izpustil. Otrsel sem se ga in ga pahnul od sebe in tedaj je, je padel. . . Bežal sem njega pa so našli mrtvega; brat ga je pahnil v smrt. In sedaj govori, ali moreš odpustiti?"

Mladenič je molčal. Svitozora je bila prebledela.

"Stregomil", dejal je Krutiboj s prosečim glasom, "koliko sem trepl, in po pravici sem bil jezen nanj, toda sedaj mi je žal!"

"Bog ti je odpustil, ker si se kesal," dejal je Ciril.

"Hvala, hvala!" viknil je Krutiboj in pritisnil apostolovo roko na svoje ustnice.

"Ali mi odpustiš, Stregomil? Govori, glej, bliža se trenutek, ko mi bo oditi!"

Mladenič je bil zajokal in ponavljal:

"Umri v miru, stric, umri v miru!"

Tedaj se je zravnal starec in velel Svitozori, naj pristopi.

"Otrok moj, tvoj oče umira, ali mu moreš odpustiti?"

"Ti si mi bil vedno dober, ničesar ti nimam odpustiti, samo ne umri mi!"

"Dete," odvrnil je mehko starec, "z Bogom, dete."

Nepokor je pristopil.

"Položi na me in nanjo svojo roko, najina srea so zvezana!"

"Ljubita se!" rekel je Krutiboj in padel na ležišče. Zaprl je oči, kakor bi spal. Medtem so stopili v sobo Metod in ljudstvo in vse je strmelo na čuden prizor.

"Njegova duša odhaja," dejal je Ciril bratu.

"In ti si mu prinesel miru?" odvrnil je Metod.

"Miru in življenje, hvaljeno bodi ime Gospodovo!"

Starec je odprl oči in pogledal po ljudeh. Nasmehljalo se mu je lice in šepetal je:

"Z Bogom, bratje, jaz grem, ker sem truden; ljubite se in odpuščajte!"

"Ljubite se in odpuščajte!" ponovila je množica. Starec pa je zaprl oči, vztrepetal in vzdihnil, visoko so se dvignile prsi — Krutiboj je umrl.

"V miru počivaj, brat!" dejal je Ciril in vsi so poklekili in so molili zanj.

Odšla sta sveta brata in blagovestnik Ciril je kmalu za Krutibojem odšel v nebesko kraljestvo; vrnil se je Metod in sejal seme ljubezni v srea Slovenov. Nikoli več ga niso videli naši znanci, ne Stregomil ne žena njegova, Radoslava, ne Nepokor, ne Svitozora. V Mirišču pa je zavladal Bog ljubezni in iz sre ni izginil spomin na brata, ki sta bila donekla luč svete vere Slovenom. Verno slovensko ljudstvo ju časti in jima je hvaležno, velikima priprošnjikoma Slovencev — svetima bratoma Cirilu in Metodu.

Najboljša mera spoznanja kakke

GLASILO K. S. K. JEDNOTE

Izohaja vsako sredo.

Lastnina Kranjsko-Slovenske Katoliške Jednote v Združenih državah Amerikah.

Uredništvo in upravnništvo:

1951 West 22nd Place Chicago, Ill.

Telefon: Canal 2487.

Naročnine:

Za člana, na leto	\$0.96
Za nečlane	1.50
Za inosestretvo	2.00

OFFICIAL ORGAN of the GRAND CARNIOLIAN SLOVENIAN CATHOLIC UNION of the UNITED STATES OF AMERICA

Issued every Wednesday.

Owned by the Grand Carniolian Slovenian Catholic Union of the United States of America.

OFFICE: CHICAGO, ILL.

Phone: Canal 2487.

Subscription price:

For Members, per year	\$0.96
For Nonmembers	1.50
For Foreign Countries	2.00

Proglas neodvisnosti Čeho-Slovakov.

Washington, D. C., 18. oktobra.

Proglas neodvisnosti čeho-slovaškega naroda, katerega je izdala danes začasna vlada v Parizu in ga sporočila tudi predsedniku Wilsonu se glasi sledeče:

"Proglas neodvisnosti čeho-slovaškega naroda po svoji začasni vladi:

V tem važnem trenutku, ko ponujajo Hohenzollerni mir, da bi s tem zaustavili zmagonosno prodiranje zavezniških armad in da bi zabranili s tem razkosanje Avstro-Ogrske in Turčije in ob času, ko ponujajo Habsburžani federalizacijo cesarstva in avtonomijo nezadovoljnim narodom, podvrženim njih vladanju, mi, tvoreči Čeho-slovaški Narodni svet, pripoznan po zaveznikih in ameriški vladi kot začasna vlada Čeho-slovaške države in naroda — v popolnem soglasju s izjavo čeških poslancev, sprejeti v Pragi dne 6. januarja 1918 — in spoznavajući, da federalizacija in avtonomija ne pomeni ničesar pod habsburško dinastijo — delamo s tem in objavljamo ta proglas neodvisnosti.

To delamo vsled tega, ker mislimo, da se ne sme nobenega ljudstva siliti, da bi živel pod kako oblastjo, katere ne priznava in ker znamo in ker smo trdno prepričani, da se naš narod ne more svobodno razvijati pod krinko habsburške federacije, ki je samo nova oblika, pod katero bi se denacionaliziralo zatiranje, pod katerim smo trpeli že zadnjih 300 let. Mi smatramo, da je svoboda prvi predpogoj federalizacije in mislimo, da bi stopili prosti narodi centralne in istočne Evrope lahko v federacijo, ako bi se jim zdelo to potrebno.

Ta proglas delamo na podlagi naše historične in naravne pravice. Mi smo imeli že neodvisno državo od 7. stoletja in leta 1526. Tedaj je ta neodvisna država razvežala Česko, Moravsko in Šlezijo. Pridužili smo se Avstro-Ogrski v defenzivni uniji proti turški nevarnosti. Mi se nismo nikdar prostovoljno oddali z našimi pravicami kot neodvisna država v tej konfederaciji. Habsburžani so prelomili svoje pogodbe z našim narodom, ker so in nepostaven način kršili naše pravice in ustavo naše države, dasiravno so obljubovali isto držati; vsled tega odklanjamo, da bi ostali že zaneprej kot del Avstro-Ogrske v tej ali drugi obliki.

Mi se opiramo na pravico Česke, da bi se zopet združili z našimi slovaškimi brati iz Slovaške, ki je bila nekaj del naše narodne države, kasneje pa odtrgana od našega narodnega telesa in pred 50 leti inkorporirana ogrski državi ali Madžarom, ki so tekom zadnjih 50 let vsled njih nepopisnega nasilja in zatiranja svojih podložnih narodov izgubili vse moralne in človeške pravice vladati komu drugemu, kakor samemu sebi.

Svetu je znana zgodovina naše borbe proti habsburškemu zatiranju, začetem in vztrajnem pod znanem avstro-ogrskim dualističnim kompromisom iz leta 1867. Ta dualizem je samó sramotna organizacija krute sile in izrabljanja večine po manjšini; ista je naravno politična zarota Nemcev in Madžarov proti nam samim, kakor tudi napram drugim Slovanom in latinskim narodnostim monarhije. Svet pozna naše pravične zahteve, katerih niti Habsburžani sami niso upali zanikavati. Frane Josip je

na najbolj slovesen način ponovno naglasil suverene pravice našega naroda.

Nemci in Madžari so vedno nasprotovali temu priznavanju in Avstro-Ogrska — kloneča se pan-germanizmu, je postala prava nemška kolonija in kot njena zaveznica na iztoku je povzročila zadnji spor na Balkanu, ter sedaj njo svetovno vojno. To vojno so pričeli Habsburžani brez dovoljenja ljudskih zastopnikov.

Mi ne moremo in ne bomo torej živeli še vnaprej pod direktnim in indirektnim ukazom kršilev Belgije, Francije in Srbije. — Pod navideznimi morilec Rusije in Rumunske. — Pod morilec 10,000 civilistov in vojakov naše lastne krvi in pod onimi, ki so izvršili brezštevilno zločinov v sedanjih vojni proti človečanstvu. — Pod označenima dvema degeneriranima in ne odgovornima dinastijama.

Mi ne bomo ostali kot del take države, ki nima nikake pravice več do obstanka in pod tako, ki je zavrgla temeljne principe moderne svetovne organizacije. Za njo preostaja samo še umetna in nemoralna politična stavba, ki nasprotuje vsakemu gibanju demokratičnemu in socialnemu napredku.

Dinastija Habsburžanov, ponižana po podedovanju zmoti in krivdi — je trajna nevarnost za svetovni mir. Mi smatramo torej za svojo dolžnost napraviti človečanstvu in civilizaciji, da pripomoremo do tega, da bo ta dinastija padla in razpadla.

Mi odločno zavračamo takozvane glavne trditve, da sloni moč dinastije Habsburžanov in Hohenzollerncev na božji milosti. Mi to milost kraljev in cesarjev odločno odklanjamo. Naš narod je izvolil Habsburžane na češki prestol po svoji lastni volji in vsled tega ima tudi narod pravico kralje in cesarje odstavljati. Vsled tega proglašamo torej dinastijo Habsburžanov za nevedno voditeljico našega naroda in ji prepovedujemo zaneprej vsako pravico, da bi vladali česko-slovaško zemljo, katero s tem proglašamo, da naj bo zaneprej zemlja svobodnega in neodvisnega ljudstva ter naroda.

Mi sprejemamo in se držimo idealov moderne demokracije, kakoršne ideale smo gojili že stoletja. Mi sprejemamo ameriška načela, kakoršne je naznanil predsednik Wilson. Načela, za osvobodjenje človeštva; načela prave enakopravnosti narodov in vladavosti, iz katere izvira vsa pravična moč z dovoljenjem ljudstva po vladi. Mi, narod Komenskija, ne moremo drugače, kot sprejeti načela, izražena v izjavi ameriške Neodvisnosti: principe Lineolna in deklaraciji pravice ljudstva ter državljanov. Za ta načela je naš narod prelival svojo kri v znanih husitskih vojnah pred 500 leti; za ravno tako načela pretaka tudi danes naš narod svojo kri ob strani zaveznikov na Ruskem, v Italiji in na Francoskem.

Mi hočemo torej samo očrtati glavna načela ustave čeho-slovaškega naroda; končna odločba glede ustave same bo izročena v roke postavno izvoljenih zastopnikov osvobojenega in združenega ljudstva.

Čeho-slovaška država naj bo republika. Ker po njeno trajno načelo — napredek — bo jamčila popolno svobodo vesti, vere, umetnosti, literature, znanosti, govora, tiska, pravice zborovanja in petičij. Cerkev naj bo ločena od države.

Naša demokracija naj sloni na

splošni volilni pravici; ženske naj se stavi na enako volilno podlago, kot moške, v političnem socialnem in kulturnem življenju. Pravice manjšine naj se štiti s proporcionalnim zastopništvom; narodna manjšina naj ima enake pravice. Vlada naj bo v parlamentarni obliki in naj pripomaga načela inicijative ter referenduma. Stalno armado se bo nadomestilo z milico.

Čeho-slovaški narod bo dalje izvršil kar najbolj mogoče socialne in ekonomske preobnose; velika posestva se bo pretvorila v domače kolonizacije; pravice plemičev bodo odpravljene. Naš narod bo prevzel nekaj državnega dolga Avstro-Ogrske, v veljavi še pred vojno; vojna posojila ali dolge sedanje vojne bo prepustil onim, ki so jih naredili.

V svoji zunanji politiki bo Čeho-slovaški narod prevzel vse odgovornosti, za reorganizacijo istočne Evrope. Sprejema popolnoma demokratska in socialna načela narodnosti in prevzema načela, da naj se vsa pogajanja in pogodbe vrše javno brez kake tajne diplomacije.

Naša ustava naj določa zmerno, racionalno in pravično vladno, ki bo odklanjala vse posebne privilegije in prepovedovala razredne zakončaje.

Demokracija je premagala teoretično avtokracijo. Militarizem peša. Demokracija zmaga. Na podlagi demokracije bo človeštvo reorganizirano. Sile teme so služile zmagi luči. Nastaja že davno zaželjena zora človečanstva.

Mi verujemo v demokracijo; mi verujemo v svobodo, v trajno svobodo.

Dano v Parizu, dne 18. okt. 1918.

Prof. Tomáš G. Masaryk,
Ministr. predsednik in finančni minister;

General Dr. Milan R. Stefanik,
Minister narodne obrambe;

Dr. Edvard Beneš,
Minister zunanjih in notranjih zadev.

Trpljenje Slovencev v Avstriji.

C. A. je priobčila te dni nad vse zanimivo pismo nekega slovenskega narednika v Toulonu, Francija, ki poroča, kako ravna "Čekr" avstrijska vlada z našim slovenskim narodom. To pismo se nam je zdelo tako zanimivo in pomembno, da ga priobčujemo tudi di mi dobesedno kakor sledi:

Toulon, Francija, 11. sep.

Cenjeno uredništvo. Oprostite, da vas mogoče nadlegujem z mojimi dopisom, jako bi vam bil hvaležen, če dobim prostora v vašem cenjenem listu. Imel sem priliko govoriti s prostovoljci, ki so prišli iz Amerike. Gospod Jager mi je v kratkih potezah očrtal ves položaj.

Pred par dnevi sem prišel iz Rusije. Bila nas je lepa družba Slovencev. Poptovanje je bilo kaj prijetno.

Dospelvi v Toulon nam je bilo javljeno, da za nekoliko dni pride iz Amerike kakih tisoč prostovoljcev. Vest je bila jako burno sprejeta, in jaz sem računal, da bode med njimi od 200 do 300 Slovencev. Toda računal sem po starem pregovoru brez krmarja.

Rojaki Slovenci, ki živite v najbolj svobodni državi, tam kjer je človek človeku brat, kjer vam zlata domača govorica ni zabranjena, kjer je pot k napredku odprta, preselite se v duhu za staro ognjišče, kjer vam je privikral tekla zibelka v okviru svojih domov, katere ste pustili v rokah tuje, ko ste odšli v Ameriko. Dovolite mi, da vas na kratko seznanim kaj se je zgodilo v naši stari domovini in pozneje v Rusiji za časa štiriletno dobo v vojni.

Takoj ko se je zvedelo, da je Avstrija napovedala Srbiji vojno, je bilo v naših krajih objavljeno mobiliziranje in preki sod vseobenem. Bilo je ravno v nedeljo, ko so se prvi fantje in moške poslavljal od svojih dragih, morda za vselej. Strašno je bilo gledati kako se žena vije možu okoli vratu, zavest, da ga vidi zadnjikrat, mu še stiska otroka v zadnje očetovo objetje.

Mati stiska sinu desnico in ga materinsko poljublja, toda pišal stoji je že vtihnili, vlak se skoro pomiče naprej, jok je odhajajočim zadnji pozdrav.

Pričela se je doba trpljenja. Le pismonoša je tupsam razveselil žalostno srce, a tudi to je poneh-

lo pa prvih bojih, za mnogimi so se že brale mrtvaške mase.

Cvet naših fantov in mož je padel na fronti, toda kruta nenastan roka mačhe Avstrije ne da po koja v zapuščenem domovju. Nabor za naborom in raznovratne aretacije se bile na dnevnem redu. Na tisoče faktov bi vam lahko napisal, toda naj bo za enkrat samo glavni. Komaj prvi dan mobilizacije je minul, že je na ljubljanskem strelišču bilo obglavljenih ali obesanih kakih trideset naših najboljših slovenskih mož in to raditega, ker so izjavili, da v boju proti bratom ne dvignejo orožja.

Koliko naših kmetov je bilo obsojenih na večletne ječe, koliko interniranih, nekateri pa brez vsake sodbe ustreljenih! Jaz sam in z menoj 26 drugih Ipavcev nas je bilo vsaj toliko srečnih, da smo bili pod policijsko kontrolo, ako nas ne bi rešila vojaška suknja, ne vem kaj bi bilo z nami.

Ana Princez, doma na Hribu v Vipavi, poročena in ki živi v Trstu, je šla v mesnico po meso ter ga plača z desetkronskim bankovcem. Mesarica ji je premalo dala drobiža nazaj, nakar jo je ona opomnila. Mesarica je pa molčala in šla na ulico, kjer je poklicala policaja ter došlemu stražarju povedala, da je A. Princez ravnokar kričala: Živio kralj Peter. Aretirali so jo: Ubožica sama ni vedela zakaj je aretirana. Prosila je policaja naj jo spusti, prisotne priče same Italijanke so pa molčale. Sedela je nekoliko časa v Trstu v zaporu, kjer je tudi porodila, pozneje so jo pa odpeljali na ljubljanski grad, kjer je od žalosti umrla z novorojenim otrokom vred.

Po ljubljanski ulici je šla stara ženica, nad 70 let je štela. Rekla je samo: Kaj je motilo tega starca na Dunaju, da na stara leta napove vojsko. Dobila je šest mesecev težke ječe. Samo na gradu v Rihemberku je bilo nad 600 Slovencev zaprtih. Aretiranci v ječah so se morali vsak dan večbati v vojaških vajah, in vsaka druga beseda je bila: "du Koenigsmoeder". Radi slabe hrane in še slabjšega zraka v zapornih sobah jih je nad polovico pomrlo. Bolje je bilo za nje, ker so prestali silovito avstrijsko trpljenje.

Preselimo se iz domačega zaprtega v snežne Karpatke, da se prepričamo kako se tam godi našim fantom in možem. Napisal vam bom samo to, kar sem sam videl in slišal, in kar nam je bilo prečitane v vojaških naredbah.

Dne 16. januarja, 1915. okoli polnoce smo imeli zbor celega bataljona. Pregledovalo se je koliko municije ima vsak, in ako ima vsak rezervno mesno porejico. Po pregledu je moralo deset mož starih od 40—45 let zato ker so pojedli vsled glada rezervno porejico, s polno vojaško opremo v snegu do pasa begati, semintja (laufschrift) ter "nider" in "auf". Toda ne mislite, da je bilo to dovolj. Prišel je mlad, smrkav poročnik, spolnil je pravkar dvajset let, po imenu Haine, rodem Nemec, doma iz Metlike na Dolenskem. Ta smrkavi poročnik je vsakega moža, ki je menda vsak oče več otrokom, po desetkrat oklofotal, tako da je vsakemu kri lila iz nosa.

Na primer pri 97 pešpolku sta dva vojaka odnesla tri cigarete, za kar sta plačala s svojim življenjem. Poročnik Casagrande, doma iz Ajdovščine, je ustrelil devet vojakov, ker so bili preveč zavedni in je dobil za to od avstrijskega cesarja svetinjo za hrabrost. Sploh so avstrijski oficirji, Nemci, streljali naše fante zato, da so videli kako človek pade, ko mu kroglica prebije lobanjo ali srce.

Za tiste, ki so na pohodih zaostali radi morebitnih ran ali ozeblin na nogah, ali kateri so bili tako izmučeni, da niso mogli naprej korakati, so imeli nemški oficirji po dva metra dolge gorjace ter so jih bili toliko časa, da so bili mrtvi. Kateri pa je imel samo malo fizične moči, se je vstal s krvavim srcem in dušo, da se ogne mukam strašnega šibanja tevtonske kulture.

Koliko so jih obesili na drevesa za roke! Mislim, da vam bo ta slika dovolj jasna, da premislite kako je človek visi za roke, zvezanimi nogami se skoro dotika tal v takem mrazu kot je bil v Karpatih visi razpet med nebom in zemljo!

Mnogokrat so te uboge sužnje rešili Rusi, bilo je pa tudi, da so

se Avstrijci umikali, in obeseni uboži so bili tarča Rusom in Avstrijem. Videli sem mnogo trupel slovenskih vojakov, ki so imeli do sto krogelj v svojih telesih. Viseli so pa toliko časa, dokler jih dobra duša katkega Rusa ni odrezala in pokopala k večnemu počitku. Jaz sam sem večkrat visel po dve uri, tako da ko so me osvobodili sem padel na zemljo nezavesten, vrvi so mi pa povzročile globoke rane na rokah.

Karol Petrič, doma na Hribu v Vipavi je služil pri dragoncih v Slovenski Bistrici na Štajerskem. On mi je pravil, ko sem ga srečal v Sibiriji, koliko naših je bilo obesanih in ustreljenih v Premyslu.

Pustimo leto 1914 in 1915 in pogledimo kako je bilo v letu 1916 in 1917 doma in na fronti. Povsod so že pobrali vso živino in konje ter moze in fante. Kar je imel kmet, so mu pobrali. Vse je bilo pusto in prazno. Splošen glad je nastal. Otroci se drže materinega krila, smrtno blede, vsaka koštica v telesu se jim trese od lakote. Solze jim drče po obrazu, nemo gledajo trpečo mater in jo prosijo kruha. In mati sama že dva dni ni jedla, tolaži jih, da se tata kmalu vrne in prinese mnogo kruha in kolačev.

Koliko malih otročičev, polnih življenja, ponos naroda našega je že podleglo posledici vojne in položilo svoje mlado otroško življenje na žrtvenik nečloveškega narodnega trpljenja!

Največje gorje pa občuti naš narod, ko je napovedala vojno Italija. Izmenili so jim domače župane ter na njih mesto postavili nemške feldweble, ki so naravnost terorizirali naše ljudi. 16. januarja, 1915, sta bila pred mojimi očmi ustreljena dva Slovence v Zborovem na Ogrskem, ker sta pri nekem napadu na Ruse nekoliko zaostala. Oba sta služila pri 26 domobranskem polku.

Letošnjega leta 25. februarja sta dezertirala Slovence Franc Travnar in Karol Šile. Oba sta bila na italijanski fronti, prvi doma iz Podsabotina, drugi iz Mirne pri Gorici. Sedaj sta oba prostovoljca v jugoslovanski armadi in sta mi javila sledeče: Leta 1916 smo bili na tirolski fronti. Hrana je bila pod kritiko. Količkor skladov živeža smo vzeli Italijanom, toliko so jih tudi meni vzeli, mi smo pobrali njih ostanke. Če pa je bilo treba nastopiti, so nas vselej naprovo pognali v klanje, kadar se je delil živež, smo bili vedno zadnji. Ko smo nekoč stali v rezervi in že par dni nismo dobili nič jesti, so mnogi pojedli rezervno porejico, a kruti Nemci so zato 70 mož in fantov obesili. Opomniti moram, da je bilo to pri 17 pešpolku, torej pri naših krajskih Janezih.

Na srbski fronti je bil ranjen Slovenec kmet Klenšek iz Solkan. Ležal je po raznih bolnišnicah, pa je kljub temu ostal invalid. Ko se je pa potem vrnil domov in se zopet počutil srečnega okoli svoje družine, pride k njemu v sobo mažarski vojak, ga vrže iz postelje sam pa leže k ženi. Seveda se je med obema vnel boj, in Madžar je podlegel Klenškovim pestem. Toda zato je bil Klenšek kot invalid obsojen na smrt.

Našim ljudem so bili leta 1915 1916 na Gorškem pravi sodni dnevi. Godila so se strašna zverstva. V Gorici je bilo več smrtnih slučajev vsled nasilstva. Marsikatero mlado dekle je položilo svoje zdravo življenje zverski strasti Madžarov in Nemcev na žrtvenik.

Ker drugih deklet ne poznamo, vam opišemo samo zgodbo nekega osebno poznane dekleta. Deklica se piše Koršič krstno ime sem pozabil. Doma je iz Oslovkega pri Gorici. Ko je nekoč bežala od doma pred Italijani v Gorico in se tam naselila, so ponoči udri v njeno stanovanje Mažari, da utolžijo svojo divjo mongolsko strast, a ubogo dekle so zjutraj našli mrtvo v te mpoložaju.

Leta 1917 meseca januarja je bil Travnar na Zgornjem Štajerskem ob Ogrski meji v taborišču, kjer so bili naši begunci iz Mirne, Gorice, Standrže, Volčje Drape in raznih drugih krajev Gorške. Pripoveduje kako se je vstrčil, ko je zagledal naše ljudi. Ležali so v barakah na podu brez slame in pokrival, njih lica so bila mrtvaška blede, in le s težavo so se ti živi skeleti premikali semintja. Vsa hrana jim je bila dve

člici starega zelja in to samo opoldne.

Nekateri so se napotili v mesto, da si kaj kupijo, toda sredi poti jih je straža ustavila ter za vrgel, da bi drugič ne šli v mesto, jih je kaznovala na mestu s smrtjo. Drugi so bili bolj previdni, šli so čez mejo v prvo ogrsko vas in si tam kupili nekaj moke.

Toda prvič in drugič gre, tretjič se rado ustavi, in tako je tudi bilo. Namreč ko so se žene in otroci tretjič napotili, so sicer v vas dospeli in kupili, a na povratku jim skrita mažarska patrula živin ne vzame, ampak jih plavajoče postrelila in niti eden se ni rešil. Sploh je pravil Travnar, da jih je v taborišču vsak dan do 30 umrlo. Kar je pa ostalo doma, so jim vojaki Nemci in Madžari pokradli vse in jih celo pretepali.

Žene v najlepši dobi svojega življenja, ako so si hotele oteti življenje so se morale prodati nezasitni mongolski ali tevtonski duši, da so po večkratni zlorabi dobile kosček kruha.

Gospod Maks Kobler, doma iz Ljubljane, sedaj dobrovoljec in kapitan v jugoslovanski armadi mi je pravil, da je večkrat sam videl kako so mučili naše ljudi in je bil petkrat prisoten na lju bljanskem strelišču, kjer so streljali naše fante. Na primer pred prihodom Italijanov v Gorico so naše ljudi poslali nazaj iz mesta, kdorkoli je ostal, so vsakega z bajonetom zaklali; le redki so bili, ki so se skrili in rešili življenje.

Rojaki! Mislim, da se ne čudite, zakaj se je nas v Rusiji zbralo nekaj tisoč Slovencev, da smo zgrabili za orožje in šli v divji Dobruški boj proti temu tiranu, ki ubija neprestano naš narod.

Rad bi videl in slišal, kako bi-jejo vaša srca, ko berete te grozne novice iz stare vaše zapuščene domovine. Poglejte naše otročice, kako umirajo kot črvički, katere pohodi kruta nemška peta. Umirajoč kričijo po osveti, toda nikogar ni.

Štiri leta nam že ne sije domače solnce in nas ne nosijo rodna tla, izmučeni raznih boleznih in krvavih ran se plazimo iz fronta na front, toda pogum nam ni padel in nam ne bo.

Mi smo zapustili mačeho Avstrijo, toda zvesti smo ostali Sloveniji materi. Pripravljeni smo na vse, nas ne straši smrt, kateri gledamo vsak dan v obraz, boljše je smrt kot suženjski dnevi. Pri- dte zvesti sinovi domovine, pomagajte oteti domovino iz rok sovragov.

Ciril Kobal,
Vipavec, dijak-narednik.

PODPIRAJTE PREDSEDNIKA!

Dve stvari sta, kateri naj bi služili kot vodilna misel povodom bližajočih se volitev zveznih senatorjev in kongresnikov.

Prvič: 100% amerikanizem in domoljubje kandidata. Med enim in drugim ne sme biti nikakega vprašanja.

Drugič: Podpirajte predsednika!

Ako bi bili izvoljeni možje izven njegove stranke, bi to ne pomenilo popolno podporo napram predsedniku.

To podporo bo pa predsednik dobil, če bodo izvoljeni taki možje, ki se popolnoma strinjajo s predsednikovimi načeli v vojni in miru.

Složno delovanje v Washingtonu je velike važnosti az vspeh vojne na tak način, kakor je velike vrednosti poveljevanje pri vojaštvu na bojnem polju. To ni samo teorija, to je fakt.

V minulih letih je stal ameriški narod stalno ob strani prave in močne stranke. Lincoln je nekoč povdarjal: "da ni treba pretepati konja, dokler križajo kako reko." Ta rek velja tudi za danes, kakor je veljal v civilni vojni. McKinley je podpiralo ljudstvo za časa špansko-ameriške vojne in ravno tak oklic velja tudi danes za predsednika Wilsona in njegovo stranko.

Glasantje za demokratske članke kongresa in senata pomenja uspeh v vojnem času in mirnem času.

Izgube Angeležev.

London, Anglija, 17. okt. — Reuterjevemu "izvestju se poroča, da je od začetka vojne, do sedaj žrtvovalo že okrog 1,000,000 Angeležev svoje življenje za domovino.

K. S. K. Jednota

Ustanovljena v Jolietu, Ill., dne 2. aprila 1894. Inskripcija v Jolietu, državi Illinois, dne 12. januarja, 1898.
GLAVNI URAD: JOLIET, ILL.
Telefon 1048

od ustanovitve do 1. sept. 1918 skupna izplačana podpora
\$1,454,679.97.

GLAVNI URAĐNIKI:
Predsednik: Paul Schaeffer, 6313 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
Podpredsednik: Joseph Sitar, 805 N. Chicago St., Joliet, Ill.
Glavni tajnik: Math Jerman, 321 Palm St., Pueblo, Colo.
Glavni blagajnik: John Grahek, 1012 N. Broadway St., Joliet, Ill.
Duhovni vodja: Rev. Francis J. Ahe, 620—10 St., Waukegan, Ill.
Poslaščene: Ralph F. Kompare, 9206 Commercial Ave., So. Chicago, Ill.
Vrhovni zdravnik: Dr. Martin Ivec, 900 N. Chicago St., Joliet, Ill.

NADZORNI ODBOR:
Josip Dunda, 704 North Raynor Ave., Joliet, Ill.
Martin Nemanich, 1900 W. 22 St., Chicago, Ill.
Math Kostainsek, 302 No. 3rd Ave. West, Virginia, Minn.
John Mravintz, 1107 Haslage Ave., N. S. Pittsburgh, Pa.
Frank Francić, 311—2nd Ave., Milwaukee, Wis.

POBOTNI ODBOR:
Mihael J. Kraker, 614 E. 3rd St., Anaconda, Mont.
Geo. Flajnik, 4413 Butler St., Pittsburgh, Pa.
Anton Gregorich, 2112 W. 23rd St., Chicago, Ill.

PRAVNI ODBOR:
Anton Bugar, 82 Cortlandt St., New York, N. Y.
Joseph Russ, 6517 Bonna Ave., N. E., Cleveland, Ohio.
Frank Plemel, Rock Springs, Wyo.

UREDNIK "GLASILA K. S. K. JEDNOTE":
Ivan Zupan, 1951 W. 22nd Place, Chicago, Ill. Telefon Canal 2487.
Vsa pisma in denarne zadeve, tikajoče se Jednote naj se pošiljajo na glavnega tajnika JOSIP ZALAR, 1004 N. Chicago St., Joliet, Ill., dopise, društvene stvari, razna naznanila, oglašje in naročnine pa na: "GLASILO K. S. K. JEDNOTE, 1951 W. 22nd Place, Chicago, Ill.

URADNO NAZNANILO.

Vesela novica članom in članicam K. S. K. Jednote v državi Indiana.

Z veseljem naznanjam članom in članicam društev K. S. K. Jednote v državi Indiana, da sem prejel od zavarovalniškega departmanta imenovane države postavno dovoljenje (licence) za poslovanje v omenjeni državi. Dovoljenje je bilo izdano Jednoti dne 15. okt. t. l. S tem dovoljenjem ali licenco je K. S. K. Jednota postavno dovoljeno poslovati v državi Indiana. Vsled tega je lahko vsak(a) vsak član in članica pripadajoč(a) k enemu ali drugemu društvu v zgoraj omenjeni državi in je radi tega upati, da bode vsak(a) po svoji moči agital(a) za K. S. K. Jednoto bolj kot kedaj poprej in pridobival(a) kolikor mogoče največ novih članov in članic. Na delo torej dragi sorojci, ter tako pokažite zavarovalniškemu oddelku, da smo vredni priznane nam uradne poslovne in smo vsled tega hvaležni gospodom uradnikom zavr. departmanta.

Z bratskim pozdravom,
Josip Zalar, tajnik. Glavni urad 17. oktobra 1918.

OSMI IZKAZ

izplačil nakazanih Mr. A. Mitchell Palmer, Alien Property Custodian (oskrbniku tujezemskemu premoženju), Washington, D. C.
Zadajše poročila izplačana svota.....\$43,573.00
Cert. št. 21608, Louis Mramor, dr. št. 93, svota.....\$350.00 \$ 350.00

Skupno nakazana izplačila\$43,923.00

Brata zastopnika zgoraj imenovanega društva prosim, da blagovolijo to vpoštevati in izplačilo vknjižiti v zastopniško knjigo.

Z bratskim pozdravom
Josip Zalar, gl. tajnik.

Glavni urad K. S. K. J., okt. 1918.

EKONOMSKO-SOCIALNI ODSEK JUG. NAR. SVETA.

Jugoslovanski Narodni Svet, zavečajoč se vseh dolžnosti, katere ima napram bodočnosti našega naroda, in zasledujoč razvoj svetovnih dogodkov ne samo z vojaško-političnega gledišča, ki osigurava na podlagi ogromnih žrtv našega naroda in zmage pravice in demokracije tudi nam svobodno, demokratsko in veliko državo, je posvečeno in posvečuje največjo pozornost vsem ostalim vprašanjem, katere je spravila ta vojna na površje in katera so v zvezi z ekonomskim napredkom in socialnim razvojem posameznih narodov po vojni.

Vsled tega je smatral na svoji plenarni seji dne 8. t. m. primer, nim, da osnuje v svojem krilu ekonomsko-socialni odsek, katerega naloga je:

1. s proučevanjem splošnih ekonomskih razmer, katere je vojna do danes povzročila, in v zvezi s socialnimi izpremembami, katere se bodo obetile po celem kulturnem svetu, pripraviti in omogočiti tudi v naši bodoči državi uresničenje vseh onih demokratskih ustanov, ki zahtevajo na principu nadaljnjega in boljšega razvijanja človeštva, da se izrazijo v vseh pojavi našega narodnega življenja načela zdrave socialne kooperacije in najširše demokracije;
2. v zvezi z ostalimi narodnimi faktorji z nasveti in delom olajšati in podpirati ekonomsko rekonstrukcijo naših, po vojni upoštevanjenih dežel;
3. osnovati čimprej ekonomsko organizacijo našega naroda v Zdr. državah z osnovanjem takih, izključno narodno-ekonomskih ustanov,

katere bodo služile tudi našemu izseljenemu narod in naši materidomovini za osiguranje svobodnega ekonomskega razvoja. Na podlagi tega, zasledujoč vsak pojav našega narodnega in osvobodilnega gibanja in delovanja v Severni Ameriki, izjavlja z ozirom na Prvo Ameriško-Jugoslovansko Izvozno in Uvozno Društvo v Chicagu, da nima naše narodno gibanje ničesar skupnega s tem društvom, ker je bilo poskušano, da se osnuje na ne sedanjemu času odgovarjajočem in nedemokratskem temelju ter tudi reklama sama za to društvo ne sloni na solidni podlagi, tako da to društvo ne nudi dovolj jamstva, da bodo zaščiteni ekonomski interesi našega naroda in da bodo njegovi prihranki uporabljeni za rekonstrukcijo in razvoj naših, pred vojno zapuščenih, tekoma vojne pa upoštevanjenih pokrajin.

V ekonomsko-socialni odsek so bili izvoljeni sledeči člani Jugoslovanskega Narodnega Sveta: Don Niko Gršković, Pavel Schaeffer in Rev. Krajnovič. Za referenta je bil odbran dr. Ivan Bonačič. Pisma naj se naslovijo: Jugoslovanska pisarna, Ekonomsko-Socialni odsek, 932 Southern Bldg., Washington, D. C.

Washington, D. C., 12. okt. 1918.

Jugoslovanski Narodni Svet.

BLIŽNJE SOCIALNE NALOGE SLOVENSKEGA LJUDSTVA.
(Iz predavanja Abditus-Prepeluha v Trstu.)
(Jug. Čas. Urad, Washington, D. C.)
Staroliberalna načela je bilo, da se država nima vtikati v gospodar-

ake boje med svojimi državljani. To načelo je sedaj izvršeno. Država, ki je bila dosedaj zgolj politična tvorba, je postala nekaj razsodnik v gospodarskih bojih, presojajoč seveda vse s svojega posebnega vidika. V svojih socialnih bojih se je namreč ljudstvo bolj in bolj ocaljalo na državo, ki je kot politični in militaristični organizem postala s svojim pravom tudi organično zaokrožena gospodarska enota. Sedanja vojna je vsepovsod pokazala, kako velika je danes moč in oblast države. Država je prva in zadnja instanca državljana. Ker je njen ponten tak, je naravno pač težnja strank in ljudstev, uveljaviti se v državi. Razumelo je to tudi slovensko ljudstvo, ki ravno v današnjih dneh povdarja svojo poglavitno socialno zahtevo ter se je izreklo zo svojo politično osvoboditvijo.

Slovensko ozemlje ima vse predpogoje za gospodarski razvoj, toliko glede lege, kolikor glede pridelkov, sirov, prirodnih bogastev, itd. In vendar Slovenci ne more živeti na svoji zemlji, ter se izseljuje. Kje tiči vzrok?

Poglejmo, kako živimo in od česa. Predvsem smo kmetje in delavci — proletarski narod smo. To moramo imeti vedno pred očmi, in po tem moramo uravnati svoje htenje in udeleževanje, da se bomo borili za realne reči. Statistika iz leta 1915. nam kaže precej dolično sliko našega notranjega življenja. V deželah, kjer bivajo Slovenci, je bilo 1.211.319 poljedelcev, od teh: samostojnih posestnikov 305.066, poljedelskih delavcev 225.911, dinarjev 68.184, družinskih članov, ki so pomagali pri poljedelskem delu pa 489.301. V industriji je bilo 68.598 samostojnih podjetnikov s 6129 pomagajočimi družinskimi člani, 247.793 pa delavcev in 15.170 dinarjev. V trgovini je bilo zaposlenih 55.714 samostojnih trgovcev z 12.173 pomagajočimi družinskimi člani, 78.096 delavcev in 14.772 dinarjev. Seveda se nanašajo številke na celotne dežele Primorsko, Kranjsko, Koroško, Štajersko, kjer prebiva več ali manj tudi drugod, ki tvorijo pretežen del gospodarsko samostojnih oseb.

Poljedelska produkcija slovenskih dežel je znatna, vendar zaostaja za poljedelsko bolj naprednimi deželami. Dala bi se produkcija s primernimi odredbami in poukom se dvigniti. Živine so naše dežele pred vojno tudi v velikem številu redile. Osebito pa imajo mnogo gozda (Štajerska 46.8%, Koroška 44.1%, Kranjska 44.4%, Trst 23.3%, Goriška 23.2%, Istra 33.2% vsega površja.) Lesa se torej mnogo izvaž. Naravnih vrednot (rujavega premoga, živega srebra, svinca, kositra) imamo v precejšnji meri. Pomanjkuje sicer železa, a vodnih sil, — skoro povsem neuporabljenih še — ima naše ozemlje mnogo. Slednjič še morje! Imamo torej približno vsega dovolj, da moremo neodvisno živeti, ako svoje narodno gospodarstvo uredimo po načelih socialne pravičnosti. Imamo? kdo ima, oziroma posejduje vsa ta prirodna bogastva? Kmetijska odveza od leta 1848. je bila izvedena le polovičarsko. Največ gozda je ostalo fevdalcem, tujim kapitalistom, državi, verskim, študijskim in drugim fondom. Domače ljudstvo od njih nima drugega, kot revne dninarske zaslužke. In prav tako je z rudninami, vodnimi silami, zdravilnimi vrelci itd. Kmetijska odveza od leta 1848. se mora izvesti do konca, da pride slovensko ljudstvo do svojih prirodnih zakladov, da si ustanovi svojo narodno industrijo, za katero rabi kapital, a ga nima kje vzeti.

Velikega pomena za Slovence je bila ideja organizacije in pa združništva, ki ji je sledilo. Združna organizacija je izvršila že odvezo v boju za gospodarsko osvoboditev ljudstva. Po vojni bo njen pomen še narasel, ako bo njen ustroj res demokratski; posredovati bodo morale zadruge med združeno organiziranim poljedelcem in meščanskim konzumentom, ter izločiti vse one posredovalne prijavke, ki jih ravno sedaj tako hudo občutimo. Slovenci smo svojo združno organizacijo sicer že precej razvili, vendar manjka mnogo do njene popolnosti. Predvsem rabimo tudi tu kapitala in smemo ga po vsej pravici zahtevati od države, ki za naše združništvo dosega ni storila še ničesar. Združna organizacija mora uničiti s svojim smotrenim delom gospodarski egoizem in vzpostaviti bratstvo in

solidarnost vseh stanov, ki žive od dela — telesnega in duševnega. Socialna vzgoja potom dela v organizacijah nas vodi na vedno nova razgledišča, tako je na primer z idejo delavske kontrole produkcije in prometa, ki bi bila pri nas umestna. To je ideja, ki nam jo je poleg drugih deloma slabih, prinesla ruska revolucija. Delo v organizacijah, zlasti v združništvu je namreč naše delavsko ljudstvo vsposobilo za soudeležbo v raznih vodstvih velikih obratov, v katerih je zaposleno. Ta ideja delavske kontrole se zdi kaj praktična, če se pogledimo vanjo. Delavstvo bi se na ta način na primer na lastne oči prepričalo o možnosti ali nemožnosti realizacije raznih socialnih zahtev. Spekulacija bi se preprečila, pospešilo bi se socializacijo gospodarstva. Le s smotrenim delom in socialno vzgojo ljudstva se more svoboditi delo, nikakor pa ne z revolucijskimi dekreti, ki obvisijo v zraku, kakor kaže dosedanja boljševiški izsled. Pred vsem pa vodi do tega cilja le preko demokratizacije vsega javnega življenja.

Država se mora poprijeti prave socialne politike. Nekaj se je že storilo pred vojno, za čas pa vojni pa je to vse premalo. Predvsem treba doseči splošno socialno zavarovanje za starost in onemoglost. To bo poglavitna obrambna jez proti bedi, ki bo sledila vojni, to je poglavitna terjatev slovenskega delavskega in kmetijskega prebivalstva. Je pa še mnogo drugih precejšnih socialno političnih vprašanj. Omenimo le varstvo mater in dojenčkov. Za industrijsko delavstvo se morajo vzpostaviti delavske zbornice. Poreče pa je vprašanje o zavarovanju proti brezposelnosti, ki se ne da več odlašati, istotako ne skrb za vojne invalide. Velike važnosti pa je preustroj naših občin, razširjenje njihove samouprave. Komunalni politiki bo treba posvetiti posebno pažnjo.

To je v kratkih potezah vsebina na globokih mislih bogatega Abditusovega predavanja, katero je imel 25. maja t. l. v Trstu in katero je podprl s številnimi statističnim materialom. Iz tega kratkega poročila po spoznanju že lahko naši rojaki, da je predavatelj takorekno dobro opisal tudi ameriške razmere, ki vladajo sedaj v tem vprašanju.

KAJ NAM JE NAŠA "STARA PRAVDA?"

Leta 1514. (torej sto let pozneje, ko je zadnji Habsburgovec na vojvodskem prestolu na Gosposvetskem polju, obljubil v roke naroda, da bo vladal in sodil popravici, je nastalo po vseh slovanskih krajih veliko ljudsko gibanje, ki je segalo globoko v Korotanske gore in se je razširilo po vseh naših deželah po Štajerskem in Kranjskem in na Zagorje.

Nastal je "Knečki punt" — prava ljudska vstaja proti tujemu gospodstvu, punt prihaja od nemške besede "Bund", ki pomeni zvezo, torej pomeni to gibanje "zvezo kmetov", to je združanje tlačanov proti samolastni gospodi. Vstaja je bila tako velika, da pišejo, da slovenski kmetje vpijejo in zahtevajo povsod "staro pravdo" in da vabijo vse na boj z besedami: "Le vkup, le vkup uboga gmajna."

Ta vstaja slovenskih kmetov je bila nasilno zadušena, a se je ponovila 50 let pozneje leta 1571, še v večji meri. Takrat so se ji pridružili tudi hrvaški kmetje. Tudi organizacija je bila boljša, ker jo je vodil znani vodja Matija Gubec s svojimi tovariši.

Tudi ta vstaja je bila uničena po bitki na Krškem polju pri Brežicah. Od te dobe so vstaje nekoč ponehale; prva vstaja je bila razširjena na severu (na Koroškem), druga bolj na vzhod. (Štajersko), nekaj let nato pa je nastala vstaja na Goriškem, kjer so se tlačani uprli svojim krutim gospodarjem.

Kaj nam pomeni to "gibanje"? V starih poročilih čitamo predvsem dvoje: da kmetje zahtevajo svojo "staro pravdo" in da kličejo na boj "uboga gmajno."

Imela vstaja namen: osvoboditi se od tuje gospode. Ta tuja gospoda je živela po gradovih. Kako pa je prišla tja? Po kakšni pravici? Po nikakoli! Ako je kak klativitez pomagal cesarju pri njegovih vojnah, ga je cesar poplačal s tem, da mu je dal kos slovenske zemlje in mu podelil plemstvo. "Plemič" si je sezidal grad in kmet mu je moral delati. Po kakšni pravici?

Zgodovina nam pripoveduje, da se je slovenski narod naselil pri svojem preseljevanju ob rekah Dravi, Savi in Soči in je zasedel pokrajine globoko v alpah. Narod je bil združen v "zadrugah" in je imel svoje župane. Danes bi rekli: živel je v občinah, to je, občina je bila temelj organizacije. Ker je bila njegova domovina razcepljena po gorah, je bila ta organizacija zelo primerna, toda škodljiva je bila v tem, ker se niso vse občine združile v eno državno celoto.

Narod pa je kmalu izprevidel, da potrebuje nekaj skupni notranji red, zato si je izbral svoje vojvode, ki jih je slovesno ustanovljal na Gosposvetskem polju. Toda narod še ni dosegel v tem času one kulturne stopinje, ko si narod sam napiše po svoji volji zakone. Vse kar se je dogodilo na Gosposvetskem polju, je bilo le ustno, nič ni bilo zapisanega in narod je živel po svojih starih pravilih, ki so se ohranila od roda do roda. Nemci pa so začeli med nas širiti krščanstvo in so se pr item polastili naše zemlje. Zgodilo se je kakor pravi Prešeren:

"Na tleh leže slovenstva stebri stari, v domačih šegah vtrjene postave, v deželi parski Tecel gospodari."

Torej "v domačih šegah vtrjene postave" so propadle in zavladalo je nemško nasilje. Te nasilje je rastlo od leta do leta. Ako so spočetka še priznavali vojvode na Gosposvetskem polju narodu njegove pravice, je propadlo s časom tudi to. Zavladalo je popolno brezpravje, ko je mogel nemški grajščak s slovenskim kmetom delati kakor je hotel.

V teh težkih časih se je kmet spomnil na svojo "staro pravdo."

Pravda je pomenila v tedanjih časih toliko kakor pravica, zakon. Tako vidimo na primer pri Rusih isto. Rusi so imeli okoli leta 1000 že lepo razvito državo, a manjka jim je zapisane podlage. Zato je dal knez Jaroslav napisati domače stare zakone v zbirko, ki je dobila ime "Ruska pravda." To je najstarejši ruski zakonik, zbirka onih pravil, ki so tekoma let postala narodu njegov zakon, po katerem je sodil, kaj je prav in kaj je krivo, kaj je pravica in kaj je krivica.

Naši stari Slovenci bi bili tudi napisali svojo "slovensko pravdo," ako bi jim bil dopuščal čas. Toda predno je njih lastna kultura dospela tako visoko, so padli na nje tudi sosedje in so jih podjarmili. Pa kak pravici? Ali so imeli Nemci to kje zapisano, črno na belem? — Ali jim je kdo dal pravico vladati nad nami in nad našo zemljo? Nič. Bila je to čisto navadna krivica, nasilje proti narodu, katerega sile so bile preslabe, da bi se mogel braniti. V teh časih ni mogel narod upati na nič drugega, nego na svojo staro pravdo, to je, na svojo staro pravico, da je ta zemlja njegova last.

In zdi se, da je vsaj na zunaj dosegel spoštovanje do svoje lastnine, kajti deželni knez je moral na Gosposvetskem polju obljubiti da bo vladal po pravici. Seveda so bile to le navidezne pravice, kajti na gričih so vzrastli gradovi, in kaj je mogel proti njim ubogi tlačan?

Od leta 1414. pa sploh ni nihče več prišel na Gosposvetsko polje. Čemu tudi? Saj pravice itak ni bilo več. Vladal je grajščak, in Slovence je postal suženj na svoji lastni zemlji. Ni imel niti svoje občine, kjer bi sam odločeval, niti svojega zakona, po katerem bi sodil, niti višje oblasti, kjer bi se pritožil: grajščak je bil njegov najvišji gospod — in valpet njegov gospodar.

Aškerc je podal lepo sliko naših kmetov pred cesarjem Maksom, kjer govore: "Mi sejem, grad nam požanje, njegovo vse, naše pa nič, in zajetek naš to je — tlaka, večerja pa valpetov bič." To je bilo leta 1514. ko so se začeli kmetje združiti v "punt" in

po vsaki na boj za staro pravdo. Iz poročil o teh bojih vidimo, da je narodu iz časov njegove svobode ostalo v spominu dvoje:

1. "Stara pravda," kot ona naravna pravica, ki mu je šla kot narodu na svoji lastni zemlji, in
2. občina (gmajna) kot podlaga njegove nekdanje narodne organizacije.

"Stara pravda" je propadla pod tujim gospodstvom. Odpor naroda se je obrnil proti vidnim zastopnikom tujeja nasilja, proti grajščakom. Ako bi ne bila ostala v narodnem spominu še sled njegove narodne svobode, bi ne bili mogli govoriti o svoji stari pravdi. To, kar je zahteval slovenski kmet v bojih leta 1514. in 1571, je torej ona narodna svoboda, ki mu jo je dajala njegova stara pravda, to je njegov domači nenapisani zakon — ki ga je nosil napisanega v srcu — in ta zakon, ta stara pravda je določala njegovo osebo in narodno svobodo na njegovi domači zemlji.

Narod, ki si je bil svest svoje stare pravde, torej ni priznal tujeja nasilja in se je postavil v boj za svoje stare pravice.

Ali je to kaj drugega nego to, kar zahtevamo danes pod samoodlobo narodov? Ali ni boj za samoodlobo — samo boj za "staro pravdo" — za one stare "pravice, ki jih naši stari dedje niso utegnili napisati, pač pa so jih od rodu do rodu sporočali svojim potomcem." Tako smo ta naravni zakon nosili že stoletja s seboj. (Nemci pravijo, da smo si ga šele sedaj izmislili, oziroma, da smo se ga naučili od entente.)

V "Stari pravdi" ne smemo torej misliti le nekaj prazen bojni klie upornih slovenskih kmetov ampak več: treba je, da razumemo to besedo iz naše zgodovine. V stari pravdi je zapodan naš nenapisani zakon, po katerem ni imel in nima nihče pravice nam jemati našo zemljo in proti naši volji vladati nad nami.

Ako se je kmet obrnil pred vsem proti grajščaku, je to razumljivo. Saj je bil grajščak njegov vladar (cesar je bil daleč), kako pa je narod mislil, kaže na primer to, da si je M. Gubec izbral za cesarja.

Ko bi ne bila ta misel tako velika in splošna, bi najbrže ne bila zbrala okoli sebe take množice, da je morala grajščakom pomagati cesarska vojska.

Misel na staro pravdo pa tudi po letu 1571. ni izginila. Ob vsaki priliki vidimo, da se obrača nevolja naroda proti tujemu grajščaku, ki je bil zastopnik vlade.

Tako imamo upore v 18. veku, za časa Ilirije in ko je leta 1848. zasijala svoboda, je mislil kmet, da je treba iti proti grajski gospodi. Njegov boj se je torej obrnil proti onim, ki so od začetka uničili njegovo rodno svobodo. Seveda boji poznejših let nimajo na sebi več pravega znaka stare pravde, ker spomin preteklosti ni bil več tako svež, kakor na primer leta 1514. Poznejši upori so predvsem upori iz nevolje proti krutosti gospode.

Naš narod ni nikoli imel svojega plemstva, zato mu je bilo plemstvo znak tuje vlade. Naš narod je bil demokrat od nekdaj. Ker ni imel silne organizirane države z napisanimi zakoni, je mogel upati le na svojo "pravdo," to je, na ono naravno pravico, po kateri si je uravnal svoje življenje.

Nemci so proti pravici, proti "stari pravdi", začeli vladati nad njim. Življenje našega naroda pomeni nepretrgani boj proti tej krivični nadvladi, boj za staro pravdo. Dolgo nismo mogli prodrati zlu do dna, danes vidimo jasno.

To, kar je postalo danes cilj našega boja, to je v bistvu "stara pravda" naših dedov bojevnikov iz 16. stoletja. In mi moramo biti ponosni na to, da je naš slovenski narod cela stoletja nosil s seboj in se boril za idejo, ki jo danes priznava ves kulturni svet kot trdno pravo podlago bodočega skupnega življenja narodov.

Naša sreča je bila, da smo do bili sosedu, ki jim nikoli ni bilo do pravice, ki so vse svoje življenje zidali na krivici in nasilju. Proti temu nasilju je naš mali narod povdarjal svojo staro pravdo.

Krivica, tudi če je stara 1000 let, s tem še ne postane pravica, ako je narod ne prizna. In naš narod nasilja ni nikoli priznal. To nam priča boj za staro pravdo.

Ne moremo najti bolj primernege gesla našemu boju sedanjosti (Dalje na 6. str., 1. kol.)

sti, napa je vama gube, napa je javnikov, ki so se borili za stare pravice. Jugoslovanska demokratska stranka najde tu svoja zgodovinska tla.

Gradišak, vidni, predstavljatelj prejšnjega vladnega sistema, je leta 1848. izgubil, nasprotnik našega naroda se je zapel — v urade in v šole. V starih avstrijskih časnikih je odločevala le telesna sila, danes odločuje — duševno delo. In stem se bomo borili za svojo staro pravdo, za svojo državo, za tisto svobodo, ki smo jo imeli, predno je nemško nasilje podrla naše v domačih legah utrjene postavbe. "Stara pravda" sprejemo toraj kot državotvorni pojem, kot vsebino naše samoodločbe, kot končno spoznanje našega življenja. Zapisana je v našo zgodovino in mi vidimo v nji izrazno stoisloletno voljo našega naroda, da živi svobodno v svobodni domovini.

Tako imamo tudi mi svojo zgodovino, če je prav razumemo.

Razne vesti iz stare domoviny.

Jugoslovanska demokracija in Narodni Svet.

(Konec.)

Mislamo, da se ne bo trtilo preveč časa za razpravljanjem o narodnih ciljih, ker je veliko večje važnosti, da se sporazumemo o metodah in sredstvih, s pomočjo katerih kanimo dospeti do končnega cilja. Splošno se misli, da bo močna edinstvena narodna organizacija najmočnejše sredstvo za doseg cilja. Pri tem pa je treba upoštevati, da ni nobena organizacija na svetu v stanu vsvariti iz zemlje nove ljudi. Material, namreč vojaški, ostane isti. Izven in preko onih mož, ki so dosedaj delovali na narodnem polju, ne bomo vsvarili novih. Ako se je kateri mlajših mož tekem štirih let vojne izobrazil do politika, je to vse, česar moremo se nadejati. Nade, da se bo našla kaka močnejša individualnost, ki je dosedaj stala na strani in ki bo v močnejšo roko posegla v posle domovine, da s svojo močno individualnostjo ustvari čudesa in zbere okoli sebe vse narodne ljudi, se morejo komaj smatrati resnim. Naši narodni možje, ki so čutili z narodom, se že davno bore.

Mož, ki bi bili voljni in sposobni delati, a izven strank, ni bilo v narodu sedaj. Vsi so se zvrstili v stranke in organizacije po svojem prepričanju. Sedaj ni niti enega odličnega javnega moža, ki bi ne bil aktivni član ali vsaj pristajal posameznih strank. Nova organizacija torej povdariti samo ono, kar je bilo dosedaj razvrščeno po posameznih strankah: na površje bodo prišli vedno isti možje, s kakšno mlajšo silo. Kakoršna pa je inteligenca, tak je tudi ves narod. Na Hrvaškem in v Slavoniji je večina kmetov, ki se pečejo za javnimi zadevami, porazdeljena na skupine, v katere se deli tudi inteligenca. Ti seljaki so vedno pripravljeni slediti svojim voditeljem. V slučaju sloge med voditelji, dobo seljaki s potencirano silo sami izvedli koncentracijo kmetijskega stanu, potem ko bodo zbrali v narodne vrste tudi one seljake in oni del seljakov, večinoma neizobraženi, ki so dosedaj slepo sledili županom in notarjem.

Sporazum med vodilnimi osebami dosedanjih političnih organizacij vodi za seboj slovo v narodu. Oni se na itorej sporazumejo glede sredstev borbe, ustvarijo naj jasen načrt, pa naj nalože svojim ljudem po raznih krajih, kaj imajo delati, in koncentracija je gotova. Da pa bo mogoče najti sredstva in zagotoviti njihovo provodenje, je potreben mednarodni ali "narodni svet za vse jugoslovanske pokrajine."

Ker pa je naloga ogromna, tako da je ne bi mogli niti celokupen narod Hrvatov, Slovencev in Srbov izvršiti, zaradi tega je potrebno, da se osnuje podlaga skupnega delovanja s Čehi in Poljaki, ki teže za istim ciljem, kajti šele tedaj, ako bodo vsa tri slovanska plemena složna ne samo v ciljih, temveč tudi v sredstvih, ako bodo složna do končne doseg cilja, moremo biti gotovi končne zmage.

Kakor hitro bo dosežen ta sporazum med tremi zavezniki, ko bodo odredili tudi način in sredstva borbe, bo potrebno tudi med nami osnovati "narodni svet", ki bo med Jugoslovani izvajal metode, katere bodo skupno sklenjene.

DR. RAVNIHARJA.

(Jug. Čas. Urad, Washington, D. C.)

Hrvatska Država od 21. julija piše:

17. julija se je vrila seja cen-zurnega odbora avstrijske poslanske zbornice, pri kateri je poslanec dr. Ravnihar protestiral v imenu Jugoslovanskega kluba proti preganjanju slovenskih listov od strani policije in vlade.

Posebno je povdaril preganja-nje Slovenskega Naroda in Hr-vatskega Lista v Pulju, ustavitel Tedenskih Slik in Domovine v Ljubljani ter prepoved pošiljanja mariborske straže vojakom na fronto.

Opisal je tudi postopanje vrhovnega zapovedništva z jugoslovanskimi časopisi. Medtem ko ustavlja, prepovedujejo, zaplenjajo in krajejo naše liste, pa protežira vlada nemškotarčega Stajereza. Namesto naših domačih slovenskih in hrvaških listov, vsiljuje voja-kom renegatskega Stajereza, kakor je navajal dr. Ravnihar. Ta l. skuša izneveriti slovenske voja-ke našemu narodu. Med voja-ke raz-dajajo po 10.000 iztov tega lista zastoj, prav posebno pa so raz-širjali ono številko Stajereza, v ka-teri je bil priobčen opis avdijske slovenskih renegatov pri cesarju. Od začetka junija prilagajo šte-vilke Stajereza e. in kr. uradnemu listu, tako na primer številko, v kateri je bil priobčen zlasti besen članek proti Slovincem. Pri lov-skem polku šte. 2 dele Stajereza uradno, a poleg njega dele tudi nemške radikalne liste. Vojaškim duhovnikom je bilo od vojaškega za-povedništva v nemškem Gredcu zapovedano, da morajo propagira-ti in delati za ta list, dasi je pod-piral Stajere gibanje "Proč od Rima".

Omenil je dalje preganjanje hr-vatskih listov, zlasti Hrvatske Države in Glasa Slovencev, Hrvat-ov in Srbov ter odločno protestiral proti takemu postopanju.

Poslanec dr. Ravniharju, kakor tudi celemu Jugoslovanskemu kl-u bu izrekamo od naše strani za ta možki nastop in bratsko zavzema-nje hvalo.

Pri isti seji cenzurnega odbora je razločil poslanec dr. Ravnihar tudi vsa nasilja stanih vojaških oblasti na škodo jugoslovanskega gibanja.

V svojem dobro dokumentira-nem govoru je izvajal: "Poleg ci-vilnih oblasti tirajo vojaške oblasti, kakor sploh v vseh državah, ki propadajo, politiko na svojo ro-ko. Poveljnik vsake posadke je obenem tudi policaj. Organizirani mora špijonsko službo ter nadzira-ti istotako tudi civilne uradnike. Vojaški vojni nadzorovalni urad nadaljuje svoje usodepolno delo-vanje ter je glavno težišče pri vr-hovnem vojaškem zapovedništvu in v stanu vojnega častopisja. Po-veljnik posadke v Ljubljani izve-šuje o mišljenju župana ter zahte-va, da se ga odstrani. Vojaški po-veljnik v Trbovlju (?) prepove-duje sestanke, podaja tajna poro-čila s predlogom, da naj se rekla-manti, ki so bili oproščeni vojne službe, pozovejo zopet pod orožje s političnih razlogov in da naj se gotovi uradniki prestavijo.

Kranjski deželni predsednik po-roča najvišjim vojaškim oblastim o političnih razmerah preko mini-stra za notranje zadeve. Ces. in kr. vojaški poveljnik v Zagrebu je po-dal tajne predloge glede razpusta hrvaškega sabora. Reptilskim (klečepalnim) listom dajejo papir na razpolago v neomejeni količi-ni. Vojni stan vojaških listov ko-mandira celo stave. Tako se je stan vojne tiskarne razvil v neka-šni strankarsko vladu. Tu se pre-iskujejo vsi listi in vsi govori ter izdajajo tajna poročila. Tu se or-ganizira reptilstvo in maščeval-nost. Svojih poročil ne "izdelu-jejo objektivno, temveč jih pri-pravljajo tako, kakor to želi refe-rent."

Težke obtožbe, za katere bi želeli vsi nepristranski slikati — odgo-vor.

KAJ NAJ STORIJO S SLOVANI?

Mariborska Straža je, po Hr-vatski Državi od 24. julija, priob-čila govor pangermana Wichtla, katerega je držal na skupščini v Slovenski Bistrici. — "Kaj naj stori-mo s Slovani?" tako je vprašal Wichtl in takoj odgovoril: "Deci-mirati njihovo število in razkosati njihovo celoto. Vojna je za dose-g tega cilja najboljša sredstvo. Vsled tega mora biti vsak "nem-

sko misleč" Nemec za nadstjeva-nje vojne.

Dokazal je nato s številkami, kako so vojna, nemške čete in glad decimirali Slovence v Srbiji, Bosni in Hercegovini, Dalmaciji, na Go-riškem, Beneškem, na Poljskem in v Rusiji. Telcom štirih let je vo-jna uničila najmanj dvajset milio-nov Slovanov. Nemci so prime-roma manj trpeli, ker se vodi voj-na izključno na nemških tleh. To je po Wichtlnozem mnenju največja strategična in politična poteza cesarja Viljema in Hinden-burga. Wichtl računa, da bo voj-na slovansko pleme tako uničila, da se v doglednem času sploh ne bo moglo povzdigniti. Mi Nemci smo Srbijo, Črnogoro in Rusijo u-ničili, in istotako bomo storili tudi z avstrijskimi Slovani. Vojna nam pomaga uničevati češko odporno silo in uničila jo bo tekem dveh let popolnoma. Se bolj pogubni kot Čehi so za nas Jugoslovani. Čehi so od treh strani obkoljeni od Nemcev, Jugoslovani pa žive kot kompaktna masa, segajo daleč na Balkan ter imajo direktno zvezo z veliko Rusijo.

Wichtl pravi, da se mora na vsak način preprečiti osnivanje Jugos-lavije. To moramo predvsem za-hlevati kot graditelji velike Nem-čije. Preprečiti moramo, da bi se Avstrija prevrstila v državo na-rodov. Tu je izrek besedo, katero je nemogoče zapisati. Povdaril je, da je treba Jugoslovane decimi-rati in porazdeliti na sedem ve-trov. Slovence in nekoliko Hrvat-ov morajo dobiti Nemci, nekoliko Slovencev bomo dali Italijanom, večino Hrvatov in Srbov Madžar-om, velik del slednjih istotako Albancem, Grkom, Rumunom in Turkom. Dokler se ti naši načrti ne uresničijo, moramo gledati, da se jugoslovanski narod decimira. Sredstva za to so: nemške šole, vojna in malo živeža, ali z drugimi besedami: glad. (Odobranje in ilie: Das ist fein!)

O zvezi z Nemčijo je rekel Wichtl, da mora biti ta zveza taka, kakoršna hočejo Nemci, ne pa veli-ko-avstrijske. To bo skupna nem-ška zgradba, v kateri se bo govo-rilo samo nemški, mislilo samo nemški in bojevalo samo nemški. In tedaj, ko ne bo več dveh držav, temveč samo ena, Velika eNemčija, se bomo zopet bojevali: izvedli bo-mo tri velike udarce: da se prebi-jemo do Amerike, da si podvržemo Orijent in da se zasidra nemška vsemoč nad Japonsko in Kitaj-sko."

Ako bi imel norec toliko moči, kot jezika..."

ZA SAMOSTOJNO JUGOSLO-VANSKO DRŽAVO.

V govoru, katerega je imel 18. julija t. l. poslanec dr. Josip Smol-laka v dunajskem parlamentu, je rekel med drugim:

Noben narod v Evropi ni dose-daj izvedel takega plebiscita, ka-kor so ga izvedli Slovence v smislu svojega pripadanja k jugoslovans-kemu narodu in v prilog svoje pri-klopitev jugoslovanski državi. Istotako, kakor oni, so se izrazili tudi ostali jugoslovani za zedinje-nje naroda v jugoslovanski državi, v kolikor jim je bilo sploh dovolje-no, da se izrazijo. Pozabiti se ne sme, v kakšnih abnormnih raz-merah živi danes naš narod. Na celem jugu monarhije ne sme od začetka vojne izhajati noben srbski list. V Dalmaciji, na Hrvat-skem in v Bosni, torej v večjem delu jugoslovanskih dežel, se ne sme odbržavati noben narodni zbor ali shod, in v resnici se ni niti eden vršil, odkar je izbruhnila vojna. V teh deželah je podvržena še danes vsa privatna korespon-denca vojaški cenzuri. Kljub temu pa je narod izpregovoril. Cela Bo-sna je za narodno zedinjenje z č-dino izjemo malega dela prebiva-lstva, anacionalnega fevdalnega plemstva, ki vidi v priključitvi k madžarskim fevdašem najboljšo osiguranje svojih latifundijev in sploh svojih privatnih koristi. V Dalmaciji so se priznani voditelji vseh strank izjavili za narodno edinstvo Srbov, Hrvatov in Slo-venecv, za pravico samoodločeva-nja narodov in za narodno državo, potem ko je že prej prišlo iz Dal-macije na tisoče sličnih izjav. Istra je istotako enodušna in odločna, nastopiti za jugoslovansko drža-vo. Hrvatska in Slavonija ste ko-nejno odobrili potom številnih iz-jav in raznih strank ista načela. Opozarjam samo na ponovne izja-ve zastopnikov in voditeljev Star-čevičeve stranke prava, socialde-mokratske stranke na Hrvatskem, hrvatske kmetijske stranke, katoli-

sko-demokratske skupine, takovna njih koalicijskih duševnost, napo-sled na zadnje govore voditeljev stranke večine, hrvatsko-srbske koalicije — s katerimi se je vsa Hrvatska in Slavonija, izvenaj zelo majhne hrvatske separatistič-ne skupine, izrazila za dve temelj-ni načeli jugoslovanske politike: narodno edinstvo Srbov, Hrvatov in Slovencev, dalje za samostojno jugoslovansko državo."

(Hrv. Država, 24. julija.)

MAREC LETA 1848.

Predpust leta 1848. je bil nena-vadno vesel. V Pragi — pravijo — je bil tako živahen, kakor še ni-koli. Vse je plesalo. Naenkrat je padla v ta vesel predpust novica, da gre po Evropi drug ples — re-volucija.

Začelo se je v Parizu, kjer je pa-del nezmožni kralj Ludovik Filip — in to je bilo znamenje za vsa Evropa. Razmere so bile že davno zrele. V Prago je prišla ta vesti dne 29. februarja — policija jo je skušala prikriti — toda ni se ji po-srečilo. Že 3. marca je imel Košut v Budimpešti svoj slaven govor, kjer je zahteval, naj se da vsem avstrijskim deželam ustava. Nem-ci so se zbrali 5. marca v Heidel-bergu in so se posvetovali o skli-canju državnega zbora v Franko-brod. V Italiji je izbruhnila sploš-na vstaja. V Pragi je prišlo 11. maja do takozvanega "Svetovae-lavskega shoda", kjer so se zbra-li na posvetovanje Čehi, da zahteva-jo svoje pravice. Dne 15. marca je pošlo na Dunaju — par dni na to v Gradcu in odmevi teh dogodkov so segli tudi v našo mirno Ljub-ljano.

Sedemdesetletniško teh dogo-dkov so slavili letos vsi narodi, ker ti dogodki v marcu 1848. pomeni-jo zgodovinski mejnik v razvoju Evrope. Za kmeta je bil ta čas posebno važen, odpravljeni ste bili tlaka in desetina, bilo je konec ti-sočletnega robstva, v katerem je naš slovanski kmet tlačaniti nem-ski gospodi, ki se je pasla po gra-dovih. Enako važen pa je ta čas za narod, kajti tu smo prvič sto-pili pred svet kot Slovenci, ki za-hlevamo svoje pravice. Nismo bili pripravljeni na te velike dogodke, zato so bili naši uspehi manjši, nego bi jih bili mogli doseči. Do-bili smo le par obljub in smo bili odpravljeni. Kljub temu je treba zopet in zopet povdarjati na ta čas, ker od tega leta začenjamo svoje narodno politično delo.

Dogodki onih časov so za nas zanimivi in poučni. Ko je bilo tre-ba nastopiti — smo šele iskali svoj narodni program. Nismo imeli v rokah niti svoje zgodovine, niti jasnih podatkov o svojem položaju. To je posebno vplivalo na našo narodno mejo, kjer so Nemci na-stopili z grmečim programom o svobodi.

Takrat (l. 1848) so se namreč Nemci objemali s Slovani, imeli so z nami eno željo — svobodo. V Pragi na primer so govorili in gla-sovali za vse one zahteve, ki jih obsega — sedanja majniška dekla-racija. Par mesecev nato pa so Nemci svobodo razumeli popolno-ma drugače — namreč le za sebe — in so se z vsa silo vrgli proti nam. Isto so storili tudi Madžari. Ko so potem nastopili proti njim Rusi in Hrvati pod Jelačićem, se je zgodil s tem preobrat, katerega posledice nosimo še danes. Imamo lépo delo od profesorja Apiha "Slovenci in l. 1848", toda neka-tera vprašanja bi bilo treba pose-bej pojasniti.

Češki listi so proslavili "11. mar-ea" z lepimi članki. Hoteli so skli-cati v proslavo velik shod, pa je bil prepovedan. Ako bodo pozneje zgodovinarji pisali o napredku, napišejo lahko stavek: Svetovae-lavski shod leta 1848 se je lahko vršil, 7 let pozneje pa se ni smel s shodom proslaviti niti njegov spomin.

Napredek od leta 1848. je pri nas samo v tem, da smo v težkih bojih vzgojili svoj narod, da smo si vsvarili svojo kulturo in da smo prebudili narodno zavest v najširših vrstah. Država sama pa ni napredovala — njeni glavni vodniki, Nemci in Madžari, so za-segli ono takozvano svobodo zase in so jo imenovali kulture odrekli drugim. Ta nestrpnost in sovra-štvo do drugih narodov je prine-sla mnogo notranjih bojev, nazad-nje pa je iz tega nastala — svetov-na vojna.

Kaj je sledilo za našimi dne-vi leta 1848. je vsakemu znano. Žrtve, ki so takrat padle — zaslu-žujejo hvaležen spomin. Toda po-tomei teh bojevnikov iz l. 1848.

niso vredni svojih prednikov.

Slovani so kmalu opazili, da jim preti nevarnost, zato so se začeli vezati. Tako je prišlo do "Slovans-kega shoda" v Pragi v Binkoštili leta 1848, na katerem je zastopal Slovence Stanko Vraz.

Marsikje na Slovenskem žive še spomini na to dobo. Bilo bi dobro da se zapišejo in ohranijo bodo-nosti.

(Dalje na 7. str. 1. kol.)

Severova zdravila vzdržujejo zdravje v družinah.

Hrhtobol.

Ako imate bolečine v hrbtu, ali kri-žu čutite, da vas vse boli. Bolečine postajajo neprenosne; ledice (obisti) vas bolijo in voda od vas gre gosta ter čutite pri tem bolečine. V takem slučaju rabite kako dobro zdravilo, pa ga morda ne morete dobiti? Ne iščite drugih pripomočkov, ampak poskusite samo enkrat

Severa's Kidney & Liver Remedy

(Severova Zdravila za obisti in je-ru). To je izborno zdravilo za me-hur, kadar imate bolečine pri spuščanju vode, tako tudi pri otrocih, ki vročijo postelje. To zdravilo odpra-vlja zlatenico in vso zopno sapo, zmanjšuje oteklino nog in ležja hr-btobol. Poskusite ga. Prodaja se v lekarnah. Cena 75c in \$1.25.

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS, IOWA.

JAKOB STAUDOHAR

9520 Avenue L.

South Chicago, Ill.

Telefon: So. Chicago 1236.

se priporoča Slovincem in Hrvat-om.

Prodajam in razvažam premog in drva, selim pohištvo in oprav-ljam ekspresne posle.

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

Svoji k svojimi!

DRUŠTVO "MARIJE SEDEM ŽA-LOSTI" 5T. 80. K. S. K. J., N. S. PITTSBURGH, PA.

ima svojo vedno mesečno sejo vsako drugo nedeljo v mesecu v Kranjsko Slovenskem Domu, 57 in Butler St., Pittsburgh, Pa.

Uradniki za leto 1918:

Predsednik: John Mravintz, 1107 Haslage Ave., N. S. Pittsburgh, Pa.

I. tajnik: Frank Trempus, 5146 Carnegie St., Pittsburgh, Pa.

Zastopnik: Jurij Gregurac, 4517 Butler St., Pittsburgh, Pa.

Društ. zdravnik: Dr. C. J. Stybr, 865 Lockhart St., N. S. Pittsburgh.

Člani se sprejemajo v društvo od 16. do 50. leta; posmrtnina je \$1000, \$500 ali \$250. Naše društvo plačuje vsak dan en dolar, ali \$7.00 bolniške podpore na teden.

Slovenci in Hrvati, kateri še niste pri nobenem društvu, spadajoče k K. S. K. J. se uljudno vabijo pod zastavo zgoraj omenjenega društva.

Za vsa pojasnila se obrnite na zgo-raj imenovane uradnike društva. V slučaju bolezni se mora vsak član te-za društva oglašiti pri II. tajniku Frank Golobici, 5212 Natrona alley, Pittsburgh, Pa., isti dan ko zbolí in ravno tako zopet ko ozdravi.

Pomnožite svoje znanje v naravoslovju.

Narava nam daje mnogo rastlin, s katerimi je mogoče zdraviti razne bo-lezni. Jaz imam v zalogi ter razpošil-jam raznovrstne suhe rastline, cvetja, jagode in korenine, take, ki izvirajo iz vseh delov sveta. Pišite po moj brez-plačni cenik. Knjiga "Mali domači zdravnik", ki stane samo 25 centov, obširno opisuje veliko število rastlin in daje nasvet, za katere bolezni in kako naj rabijo. Ne odlašajte, naročite takoj to poučljivo knjigo.

MATH. PEZDIR, P. O. Box 772, City Hall Sta., New York, N. Y.

CENJ. ČLANI IN ČLANICE

TER ČITATELJI! Kupujte pri trvdikah in podpirajte trgovce, ki oglašujejo v našem listu!

Ne strašite se!

Vaš denar je varen!

Če tudi je razglašena vojna, se vlada ne boče polastila Vašega denarja, naloženega na banki. Tako izjavlja predsednikova vojna proklamacija. Kar je Vaše, je torej Vaše in ostane Vaše; nihče nima pravice do Vaše lastnine, dokler se Vi zadržite mirno in ne ružite zoper našo državo.

3%
obresti na hra-
nilnih ulogah
3%

Obresti ako nedvignjene, se pripišejo h glavnici in se tako zopet obrestujejo.

Pri nas bodele vedno do-bro in uljudno postreženi po svojem rojaku.

Naša banka je pod nadzorstvom vlade Združenih držav in članica Federalnega rezervnega sistema.

Denarja v stari kraj vam sedaj ne svetujemo pošiljati, tudi ne po brezličnem brzovozu, ker so razmere preveč nestanovitne. Od-dajamo v najem varnostne skrinjice po \$3.00 na leto za shranjevanje vrednostnih papirjev in listin, kjer je potem isto varno pred ognjem in tatovi.

Poslojpe, kjer so naši uradi, je naša lastnina.

Naše banka je depozitni urad za zvezno poštno hranilnico, za mesto Joliet, za okraj Will, za državo Illinois in za vlado Združenih držav.

Odprto vsaki dan, razun nedelj in praznikov, od 9. dop. do 5. pop.

The Joliet National Bank

JOLIET, ILLINOIS

Kapital \$150,000. Rezervni sklad \$360,000.

JOSIP PERKO

SLOVENSKA GOSTILNA

2236 S. Wood Street Chicago, Illinois

Telefon: Canal 293.

Se priporoča rojakom Slovincem za obilen poet. "Dobra postrežba in dobra plača", to je moje geslo.

Telefon: Canal 80

Martin Nemanich

SLOVENSKA GOSTILNA IN RESTAVRACIJA

1900 W. 22nd St., vogal So. Lincoln St., Chicago, Ill.

Rojaki Slovenci vedno dobro došli!

Nova trakcijska postava

(The New Traction Ordinance)

Glasujte zanjo z "YES" pri volitvah 5. novembra.

Moški in ženski volilci mesta Chicago bodo imeli na glasovanju dne 5. nov. **TRAKCIJSKO POSTAVO**.

Na volilnem listku (balotu) bo to vprašanje predloženo vsakemu volilcu, da se bo za isto izrazil z **YES** ali **NO** (da, ali ne), kakor bo kdo hotel.

ČE HOČETE, DA BO TRAKCIJSKA (PRO-METNA) SLUŽBA IZBOLJŠANA, boste gotovo glasovali zanjo z **YES**.

AKO ŽELITE, DA BODO NADULIČNE IN POULIČNE ŽELEZNICE spojene pod uместnim vodstvom, boste gotovo glasovali z **YES**.

AKO HOČETE, DA BO GRADILLO MESTO SVOJO LASTNO PODULIČNO ŽELEZNICO, ki bo veliko pomagala pri odpravi sedanjega drenjanja v dolenjem delu mesta s tem, da bodo vlaki bolj naglo vozili po mestu, boste gotovo glasovali z **YES**.

AKO ŽELITE TRANSPORTACIJO ZA LASTNO CENO in ne za dobiček, boste glasovali **YES**.

AKO HOČETE, DA SE BO DAJALO PROSTE TRANSFERNE TIKETE za nadulično (Elevated) železnico in naobratno; boste glasovali z **YES**.

ČE ŽELITE, DA BI MESTO, ne pa komisija za javne potrebe v Ill. (Public Utilities Commission of Illinois) reguliralo in kontroliralo cestne železnice mesta Chicago, boste oddali svoj glas z **YES**.

AKO HOČETE, DA BO MESTO izdalo prihodnjih 6 let \$100,000,000 za gradbo izboljšanj prometa — tedaj ko se bodo naši vojaki vrnili z vojne in ko bo morda vprašanje glede zaslužka pereče — boste gotovo glasovali z **YES**.

ČE HOČETE, DA BI IMELO MESTO pravico KUPITI TRAKCIJSKI SISTEM vsaki čas proti 6 mesečnem naznanilu, boste glasovali z **YES**.

AKO ŽELITE, DA BI BILA UPRAVA trakcijske službe v rokah večjih in marljivih članov Board of Trustees — ki so vedno izboljšali promet, ne pa dobička — boste glasovali z **YES**.

TEKOM ZADNJIH 20 LET se ni v našem mestu nadulične železnice prav nič podaljšalo. Po **NOVI TRAKCIJSKI POSTAVI** se bo izvršilo številno podaljšanj in izboljšanj in sicer takoj.

NOVA TRAKCIJSKA POSTAVA določa 5 centno vožnjo in proste transfers. Če bo potreba pokriti redne upravne stroške, se bo morda računalo 2 centa za transfer z nadulične železnice za pocestno, ali narobe. **NE BO SE PA ZAHTEVALO TE PRISTOJBINE, ČE BO REDNA VOZNINA ZADOSTOVALA ZA PREVOZNE STROŠKE**.

Če bo Public Utilities komisija povišala sedanjo prevozno ceno **PREDNO** stopi ta nova postava v veljavo, potem bi nova postava pričela takoj s tako prevoznino; takoj pa če bi skupna operacija dajala priliko "Trustees" zmanjšati prevoznino, **BI BILI TI PRISILJENI NASTOPITI POTREBNE KORAKE ZA TAKOJŠNJE ZNIŽANJE**.

CHIKAŠKI TRANSPORTACIJSKI SISTEM je na splošnem **SLABEM** glasu. Če hočete, da ne bo ostal ta grdi madež na lepem glasu našega mesta, glasujte torej za novo postavo z **YES**.

CHICAGO JE NAPREDNO MESTO. Če hočete, da bo ta sistem "up to date", glasujte z **YES**.

Glas **ZA** trakcijsko postavo bode glas za dobro prometno službo po **LASTNI** ceni, glas za **VEČJO CHICAGO**.

ALLIED BETTER SERVICE COMMITTEES.

139 NORTH CLARK STREET

Junaštvo in zvestoba.

Zgodovinski roman iz časov francoske revolucije.
(Spomini častnika švicarske garde Ludvika XVI.)
Nemško spisal Jas. Spillman S. J. Poveljenci

Nadaljevanje.

Huiler je šel z mano in mi pokazal križce. Na nekem mestu je curkajala voda doli po stenah in kapljala z obočja. "Tu sva pod Semmartenskim kanalom," je rekel moj vodnik. "Od tu naprej ni moči več zaiti; do Šomona ni nobenih stranskih hodnikov več. V desetih minutah sva lahko pri izhodu." Res se je jela v daljavi svetiljati dnevna svetloba in končno sva prispela v zapuščen kamnolom sredi skalnatih gričev, ki jim pravijo Šomon. Nad nama se je dvigala visoka stena, pod nama pa je ležala poštna cesta Meaux (6. Mo) in vas Pantén (sedaj pariško predmestje); tja doli je vodila pot zakrita z grmičjem. Ko sva se vračala, rekel je Huiler, naj sam iščem poti. In posrečilo se mi je brez težave; le pri lestvi, ki je peljala gori v klet, bi bil kmalu šel mimo, ker je bila tako spretno skrita za robom zidu.

Huiler mi je še pokazal, kako je treba kake zalezovavce zvladati v napačne hodnike ter jih premotiti, potem sva zopet zlezla gor v hišo. "Oh", je zdihoval, "slabi časi so. Imel sem tako lahek in varen zaslužek za časa kraljevstva! Upajmo, da bo kmalu bolje in zopet vpeljejo dač. Gospod Mnos, težko je danes kaj zaslužiti in posteno preživiti ženo in otroke."

To je bilo možu: pošteno preživiti! Kmalu bi se bil z njim zopet spri, kakor takrat, ko mi je bil nanaglomla odpovedal stanovanje.

Na boljše čase pa je bilo še treba čakati. V Parizu je vrelo, kakor v viračem kotlu. Kralju so za enkrat vzeli vso oblast in stražili so ga v Tuilerijah prav kakor ujetnika. Straže so stale po vseh hodnikih in na vseh vratih. Več izhodov so zapečatili s trobarvnimi trakovi. Po vrtilih in dvorih je bilo, kakor v bojnem taborišču. Vendar si še niso upali, kralja popolnoma odstaviti. Ko so Jakobinci spravili mnogo ljudi skupaj, da bi to dosegli, prečital je Bailly na Martovem polju drhali vojni zakon in je množico pozval, naj se razide.

Vajena, da ne delajo nikdar ž njo zares, zasramovala je drhal oblastvo in je metala kamenje na vojake. Tedaj pa je Lafayette vendar ukazal ustreliti; nekaj sto jih je padlo in za takrat se jim ni posrečilo razglasiti republiko.

To se je zgodilo 17. malega srpana 1791, torej skoro ravno eno leto po zavezni prisegi in na stopnicah istega "oltarja domovine". Voditelji Danton. Santerre, Robespierre in podobni junaki so se seveda varovali prikazati se javno.

Nekaj dni prej, dne 11. malega srpana, bil je Pariz priča brezbožnega spreveda — ko so Voltairja razglasili za svojega boga — nekaj tednov pozneje pa so obhajali zmagoslavje Rousseaujevo. Voltair in Rousseau, sta s svojimi spisi, že več let prej širila prevratne ideje zoper tron in oltar. Oba sta bila zagrizena sovražnika katoliške cerkve. Umrla pa sta nekaj let prej, ko je izbruhnila revolucija. Oba očeta revolucije so prenesli v cerkev sv. Genevefe, ki se je zdaj imenovala Panteon t. j. svetilišče vseh bogov. Šestnajst konj je vlekle Voltairjev voz. Zatrjevali pa so mi za gotovo, da je v katafalku ležalo telo nekega meniha, mesto v obupu umrlega brezbožca, ki je že davno strohne. V poganskih oblaci-
lih je šel narodni zbor za to komedijo. Slavospevi so se glasili, oblaki kadila so se dvigali kvišku — in kdor je imel le še iskrico vere in mravnosti, obrnil se je rdeč od sramu od teh grozot.

XXXII.

Na dopustu.

V narodnem zboru so bili predložili, da je treba kralja kaznovati, ker je skušal pobegniti. Večina je sicer to odklonila, češ, ker je Ludvik XVI., dokler je še kralj, nedotakljiv. Mesto tega pa so sklenili postaviti pred sodišče vse tiste, ki so mu pri tem pomagali, češ, da so izdajalec in stave in domovine.

Ko mi je veliki sodnik zvečer prečital to iz nekega časnika, je rekel: "To se tiče vas. Danton," vas je spoznal, vas bo že vedel najti. In pri takem veleizdajniškem procesu se ne bodo brigali, da imamo pravico soditi se sami. Če pa vas enkrat imajo, ne dam več počenega groša za vašo glavo. Vi morate za nekaj časa iz Pariza proč. V zaporu, v katerem se skrivate, ne boste mogli dolgo vstrajati, čeravno se hodite izprehajati pod zemljo. Najbolje bo, če greste na depust. Jaz imam nekaj naročil, ki jih moram odposlati v Švico. So to stvari, ki jih ni lahko zaupati pošti. Rad bi namreč po svojih prijateljih v Švici dosegel, da bi nam poslala naša oblastva navodila, kako naj ravnamo v teh nemirnih časih, ker je v nevarnosti življenje naših vojakov. Naš stari polkovnik D'Affry se noče zganiti. Vi izkažete sedaj veliko uslugo, če porabite svoj dopust, za to, da greste v Švico in nesete s seboj tudi ta pisma. Prvo bi šli v Bern, potem v Lucern in Zug, kjer bi oddali neko politično pismo gospodu Zurlaubenu in zraven še pisemce moji hčerki."

Začelo mi je postajati toplo okoli srea. Zopet videti Švico, Zug, svojo mater — to mi je bilo všeč! Tudi Verenko — priznal sem si v skrivnem kotičku srea in z neko grenkostjo — bi rad videl. Brž sem obljubil, da grem.

Odjezdil sem že drugi večer. Keyzerjeva pisma mi je stara Blanchet skrbno vžila v podvlako. Z denarjem sem bil dobro založen. V žepu svoje vrhne suknje sem imel skatljico za barve, čopič, svinčnike in risarsko knjigo. Hotel sem potovati kakor bi bil slikar, in potni list, ki mi ga je preskrbel veliki sodnik, se je glasil na Damian Manie, risar-umetnik.

Moja pot je šla proti Besansonu odkoder bi šel skozi gorovje Jura v Bern. Vreme je bilo prvi dni prijazno; pokrajina koder sem potoval, je ugajala, dasi je bilo povsod dosti gozda in gričevja. Žetev je bila končana, in zgodnja jesen je že barvala gozdove. Prenočeval sem v gostilnah malih vasi ali tudi v gostoljubnih kmečkih hišah. Večjih krajev se se ogibal, ker sem sumil, da so tam klubi jakobincev. Med kmečkim prebivalstvom pa je bilo še dosti pobožnega duha in zvestoba do kralja. V več kot eni hiši so zvečer molili rožni venec za revne duše v vseh in posebej še očenaš za dobrega kralja. V kmečkih hišah sem se prijel mladim in starim s tem, da sem razkazoval svoje podobe, in sem včasih tudi naslikal kakega otroka ali starmater ali njih domovje na kos papirja in ji mpustil za spomin. Tedaj niso hoteli nobenega plačila za večerjo in ležišče. "Gospodje slikarji niso tako bogati," mi je rekel dobrodušno v tistih krajih neki kmetič.

Slabše je bilo, ko sem prišel v Franche Comte. Tu so bili tudi kmetje zelo nahujskani; to so pričale razvaline mnogih gradov, ki so jih požgali. V velikem krogu sem se ognil Besansona, glavnega mesta tiste pokrajine, in sem že zagledal divje gorovje Jura, ki loči Francijo od Švice. "Jutri ali pojutrišnjem bom na švicarskih tleh", sem si rekel.

Bil je nenavadno vroč dan v jesenskem mesecu, ki je pričel. Moj konjič je nemirno metal glavo sem in tja in je skušal z repom ubraniti se obdov; hribovje je bilo videti radi vodne sopare nenaravno blizu. "Nevihito bomo imeli", je rekel ob poti neki kmet, ki sem ga pozdravil.

"Ali pride kmalu," sem ga vprašal.

"Hm, mislim, da še pred večerom. Lahko pa še pridete v vas. Daleč je jediti bi vam ne svetoval. Daleč je še do Le Bussey-a in grda pot. Seve, pri nas tudi ne boste imeli popolnoma mirno."

"Kaj je v vaši vasi? Jeli žeganje ali ženitovanje?"

"Da, lepo žeganje! Meščanski odposlanci iz Besansona so prišli danes, z velikimi klobuki s perjem in z belo rdečo-modrini pri krog trebuho. Kaj se tako muzate, gospod? Gotovo nistem česa prav povedal?"

Rekel sem, da je že vse prav povedal, ter sem ga vprašal, kaj so hoteli odposlanci v vasi.

"Kaj da hočejo? Hm, ne vem, gospod, kako mialite o tej stvari; tega šudno je, kako se danes godi po svetu. V vasi imamo več kot petdeset let župnika, ki ni storil nič drugega kakor le to, kar je dobro in Bogu dopadljivo. Vse ubože je podpiral, in če ga je klical kak bolnik k sebi, hitel je stari župnik k njemu v najbolj divje gore, bodisi poleti ali po zimi, po dnevi ali ponoči, v viharju in dežju. Zdaj pa so napravili tam v Parizu neko konstrukcijo, ali kakor pravijo že temu, in naš župnik pravi, da ta reč ni za nič, in to je tudi dokazal v neki pridigi. Jaz imam slab spomin za kaj takega; toda moja žena jo zna skoro na pamet in vam lahko pove."

"Tedad bi moral dobiti župnik prispeči na to konstrukcijo, on pa pravi: "Tega ne smem in tudi ne bom". In isto pravijo tudi drugi duhovni v tem kraju, le malo število takih, ne pred katerimi nihče ne sname klobuka, in bi bili boljše napravili, če bi postali všteti krojači in čevljarji, ko pa duhovni, kakor pravi moja stara l. "Naš župnik pravi tedaj: "Jaz ne prisežem". Nato ga je ta presneti učitelj, ki ga je le naš dohri gospod izučil na svoje stroške, zatožil pri oblasti Besansonu, in zdaj so meščanski odposlanci tu, da preženejo dobrega starega moža iz njegovega župnišča. Radi tega sem rekel, da ne boste našli danes miru v vasi. A le pojdite h "Kroni"; gostilničar je dober mož, dasi tuli nekoliko z volkoni in je prekrstil svojo gostilno."

Zahvalil sem se kmetiču za prijazno obvestilo in sem jездil naprej s sklepom, da se ne ustavim v vasi, da ne pridem z gospodi od poslanci v kake neprilike.

Zagledal sem gostilno "Pri kroni," in na smeh mi je šlo, ko sem videl, kako je bila pod večjo desko pribita manjša, na njej pa je bilo z rdečo barvo napisano "državljanov". Torej vse skupaj "Pri kroni državljanov". Mož je umel združiti novo s starim!

Ko sem zvil krog vogla, sem zagledal pred seboj vaško cerkev in zraven nje pohlevno župniškovo stanovanje. Velika množica ljudi se je gnetla pred hišo, in ženske se jokale, da bi se moral kamen omečiti, ko se je prikazal na hodniku častitljivi župnik, ki sta ga vedla dva orožnika.

"Ne jokajte zame, otroci," je rekel je starček srebrnih kodrov in prijaznih, nedolžnih otroških oči. "Vam-li nisem pridigal, da je gospod rekel: kdor zapusti mene očeta, mater, ženo otroke in dom, dobi bo stoterno povračilo in še večno življenje! Nič ne de tedaj, če moram zdaj radi Boga in svoje vesti zapustiti Vas, ki ste mi dragi, kakor bi bili moji otroci in ta dom, ki sem bival v njem že petdeset let. Oh, saj bi ga že tako moral zapustiti kmalu! Ne jokajte torej nad menoj, marveč nad seboj in svojimi otroki! Ker žalostni časi bodo prišli nad našo ljubo Francijo, časi..."

(Dalje prihodnjik.)

KUPUJTE VOJNO VARČEVALNE ZNAMKE!

JUGOSLOVANSKI NARODNI SVET.

Southern Bldg., Washington, D.C.

Kupujte Vojno varčevalne znamke!

TELEFON CANAL 6037

Frank Grill's Dairy

Prva slovensko-hrvaška MLEKARNA

1818 W. 22nd Street

Chicago, Illinois.

Se priporoča slovenskim in hrvaškim gospodinjam slovenske čikaške naseljbine.

Mleko razvašam strankam po hišah točno vsak dan.

Z velepospotovajem

Frank Grill, slovensko-hrvaški mlekar

Pozor gg. tajniki krajevnih društev!

Kadar potrebujete nova društvena pravila, lično izdelana pisma, kuverte, vabila in vstopnice za veselice, ali kake druge tiskovine, obrnite se na največje slovensko unifiksko tiskarno v Ameriki, na

NARODNO TISKARNO, 2146-50 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Ta Vam bode izgotovila vse tiskovine v popolno zadovoljnost glede cene, točnosti in ukusnega dela. Osebite vam priporočamo zelo priprave Vplačilne knjižice za člane in članice, izdelane v malem žepnem formatu in trdo vezane. Dalje imamo v zalogi zelo prikladne Nakaznice za blagajnike za izplačevanje bolniške podpore in drugih izdatkov, ter pobornice. Tiskane imamo tudi Bolniške liste, večje in manjše in posebne pole za vodstvo članov, da se ima na podlagi teh pol lahko vedno natančen pregled števila članov po skladih, ali razredih.

Na zahtevo pošljemo vsakemu društvu vzorce gorinavedenih tiskovin na ogled brezplačno!

OPOMBA: V naši tiskarni se tiska "Glasilo K. S. K. Jednote".

Zaupno zdravilo prinaša iznenadenja.

Skoro že 30 let se Trinerjeva zdravila uspešno rabijo z največjim zaupanjem. A to tudi radi pravega vzroka, ker zaupnost izdelovalca zasluži popolno zaupanje in žislanje od strani številnih odjemalcev. Malo povišanje cen je sedanja potreba, da se ohrani zanesljiva vsebina izdelkov. Branili smo se dolgo zoper drago na vseh številnih potrebščinah naših, a novi vojni davek nam je spodbil še zadnji stebel in morali smo cene nekoliko povišati. Vsak prijatelj Trinerjevih lekov priznava brez ugovora, da v sedanjosti, ko moramo veliko več plačevati za potrebščine, in tudi lekarja stane stvar več, ni bilo mogoče draginji v okom priti. Zato pa bo vrednost Trinerjevih lekov povrnila odjemalcem vse kar več plačajo za nje.

Trinerjevo Ameriško Zdravilno Grenko Vino

torej ima tako zaupanje in vspeh med svetom, ker učini, da bol zgubi svoje stališče. Izmed vseh boleznih jih je devdeset odstotkov povzročenih in splošnih v želodcu. Trinerjevo Zdravilno Grenko Vino očisti želodec in odstrani iz notranjčine drobovja vse nabrane nepotrebne in strupene snovi, ki so nekakšen orlog zlotvornih stvari zavirajočih pravilno delovanje drobovja. Trinerjevi leki so prosti vsakršne nepotrebne mešanice in vsebujejo le potrebne zdravilne grenke koreninice ter krasno žareče rdeče vino. V žilavi zabasnanosti, neprebavnosti, glavobola, pol-glavobola, nervoznosti, navadne slabote, kakor tudi v želodčnih neprilikah, ki rade nadlegujejo ženske ob premembni žitja ali rudarje in druge delavce, ko delajo in vdihavajo plin, če rabite ta lek, boste našli v njem neprecenljivo vrednost. Dobite ga v vseh lekarnah.

TRINERJEV LINIMENT

in gotovo pomoč. Jako je dobro tudi v zadevah odrgnin in oteklin itd., tudi za drgnjenje živec in za mazanje po kopanju nog. Dobite je v vseh lekarnah.

prodere vselej v koren bolečine, zato pa je zlasti v slučaju protina, ali revmatizma, nevralgije, lumbago, otroplosti gležnjev in drugih, najhitrejša in istotako za čiščenje ran, izpuščajev in drugih kožnih otvorov. Dobi se v vseh lekarnah.

Trinerjev Antiputrin

NAJNOVEJŠE NAGRADE SO DOBILA TRINERJEVA ZDRAVILA V MEDNARODNIH RAZSTAVAH: GOLD-MEDAL—SAN FRANCISCO 1915, GRAND PRIX—PANAMA 1916.

JOSEPH TRINER CO.

Manufacturing Chemists

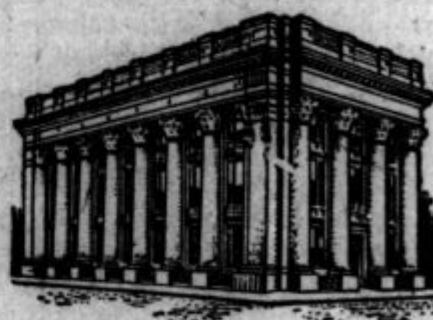
1333-1343 So. Ashland Ave.

CHICAGO, ILLINOIS

POD VLADNIM NADZORSTVOM ZEDINJENIH DRŽAV.

Ustanovljena leta 1857

Nacionalizirana leta 1864

ŽE 60 LET

je ta banka varno čuvala in držala prihranke ljudstva našega mesta. Ustanovljena je bila leta 1857. Sedaj ima že 14,000 ulagateljev. Njeno skupno premoženje, ali imetje znaša nad \$8,500,000.00. Preostanek glavnice in dieti dobiček znaša nad \$550,000.00, kar se drži v posebnem zaščitnem skladu.

Molodite torej Vaše prihranke v

NAJSTAREJŠI IN NAJVEČJI BANKI V JOLIETU.

3%

Narastle obresti so polletno pripisujejo k glavnici, ali pa izplačujejo na hranilno uloge od \$1.00 naprej.

3%

FIRST NATIONAL BANK OF JOLIET.

Joliet,

Illinois.

"JUDESKA BANKA".

Za Jugoslovanski Narodni Svet Dr. A. Biankini, preds. John J. Grgurevich, tajnik.